

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

OBCE TVRDOŠOVCE

2008 - 2016

TVRDOŠOVCE

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE TVRDOŠOVCE

2008 - 2016

Samosprávny kraj:	Nitriansky
Okres:	Nové Zámky
IČO:	309338
Adresa:	Obecný úrad Tvrdosovce Novozámocka 56 941 10 Tvrdosovce
Tel:	035 / 649 24 13
Fax:	035 / 649 24 13
Email:	ocu.starosta@tvrdosovce.sk
Web:	www.tvrdosovce.sk

AKTUALIZOVANÝ PODĽA UZNESENIA OZ 8/13102011

OBSAH

1. ÚVOD	04
2. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE	06
2.1 HISTÓRIA OBCE	06
2.2 PRÍRODNÉ POMERY	08
2.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	12
2.4 DOPRAVA	14
2.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	15
2.6 OBYVATEĽSTVO	18
2.7 VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	21
2.8 BÝVANIE	23
2.9 PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY	24
2.10 ŠKOLSTVO A VZDELANIE	24
2.11 SOCIÁLNA SFÉRA	25
2.12 ZDRAVOTNÍCTVO	25
2.13 ŠPORT	26
2.14 UBYTOVACIE ZARIADENIA	26
2.15 STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY	26
2.16 CESTOVNÝ RUCH	26
2.17 REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2000 – 2006	27
2.18 SAMOSPRÁVA	28
3. VÍZIA OBCE	29
4. PRIORITNÉ ROZVOJOVÉ OBLASTI OBCE	30
5. SWOT ANALÝZY	31
5.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	32
5.2 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	33
5.3 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	34
5.4 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO	35
5.5 ŠKOLSTVO A ŠPORT	36
5.6 KULTÚRA	37
5.7 CESTOVNÝ RUCH A PUBLIC RELATIONS	38
6. STRATEGICKÉ CIELE ROZVOJA	39
6.1 PRIORITY, OPATRENIA, AKTIVITY	39
6.2 HARMONOGRAM REALIZÁCIE	42
6.3 AKČNÉ PLÁNY	48
7. FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	64
7.1 ODHAD OBJEMU POTREBNÝCH FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV	64
7.2 PREDPOKLAD FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV PROGRAMOVACÍCH OBDOBÍ	67
8. ZABEZPEČENIE PHSR	70
8.1 FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHSR	70
8.2 ADMINISTRATÍVNE ZABEZPEČENIE PHSR	70
9. MONITOROVANIE PHSR	72
9.1 SPÔSOB MONITOROVANIA PHSR	72
9.2 VYHODNOCOVANIE A SPÔSOB MODIFIKOVANIA PHSR	72
10. ZÁVER	73
11. POUŽITÁ LITERATÚRA	74

1. ÚVOD

Dokument Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tvrdosovce s výhľadom do roku 2016 (PHSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tvrdosovce sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Tvrdosovce, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý definuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Tvrdosovce je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predstupových a štrukturálnych fondov).

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

- Národný strategický referenčný rámec 2007 - 2013.
- Národného plánu regionálneho rozvoja, ktorý je základný strednodobý strategicko – plánovací dokument na rozvoj regiónov vypracovaný spravidla na päť až sedem rokov. Jeho súčasťou je Regionálny operačný program regiónu NUTS III Nitrianskeho kraja a NUTS II Slovensko – Západ.
- Regionálneho operačného programu, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný na úrovni druhého stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek. Regionálny operačný program vypracúvajú samosprávne kraje vo vzájomnej spolupráci v rámci regiónu na úrovni druhého stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek (NUTS II).
- Sektorového operačného programu, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný pre vopred určené sektory.
- Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja, ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.
- Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja / Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja (NSTUR/APTUR) – ROP prostredníctvom zvyšovania kvality života v regiónoch (posilňovanie inovačných a kohéznych pólov rastu) podporuje polycentrický celoplošný rozvoj územia SR, čím zoslabuje procesy vedúce k trvalo neudržateľnej koncentrácii obyvateľstva do malého počtu centier.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) – rozhodujúci východiskový dokument vo väzbe na ROP, definuje štruktúru osídlenia SR a hierarchiu jeho centier a

ťažiskových priestorov, ktoré sú východiskom pre špecifikáciu inovačných a kohéznych pólov rastu NSRR

Programové dokumenty Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Rámec podpory spoločenstva (CSF - Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celoštátny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP - Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) - ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, a súčasne 3 usmernenie SUS t.j. „vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“
- Lisabonská stratégia/Národný plán rozvoja (LS/NPR) – ROP prispieva k zvyšovaniu konkurencieschopnosti/atraktivity regiónov podporou rozvoja regionálnej infraštruktúry v póloch rastu - podrobnejšie je tento súlad popísaný na národnej úrovni v rámci prílohy NSRR 7.2.3,

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

PHSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Hlavný dokument:

1. *Úvod* – charakterizuje PHSR a proces jeho tvorby.
2. *Základná charakteristika obce* – obsahuje najdôležitejšie charakteristické údaje podľa jednotlivých oblastí života obce.
3. *Vízia obce* – obsahuje stručnú charakteristiku prioritných cieľov rozvoja obce.
4. *Prioritné rozvojové oblasti obce* - obsahuje prioritné oblasti rozvoja obce na základe všeobecného konsenzu.
5. *SWOT analýzy* - obsahuje hodnotenie jednotlivých prioritných oblastí obce z hľadiska jeho silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, poukazujúc na disparity – rozdielnosti medzi stávajúcim využitím a potenciálom rozvoja.
6. *Strategické ciele rozvoja* - definuje strategický zámer, jednotlivé strategické ciele rozvoja podľa prioritných rozvojových oblastí a opatrenia na ich zabezpečenie.
7. *Finančný plán programu* – predstavuje predpokladaný plán realizácie programu s indikatívne stanovenými výškami rozpočtu.
8. *Zabezpečenie PHSR* – predstavuje definovanie finančných zdrojov, ktoré budú použité na realizáciu programu, ako aj stanovenie administratívnych kapacít, ktoré by mali realizáciu programu hodnotiť, program aktualizovať, atď..
9. *Monitorovanie PHSR* – definuje subjekty poverené monitorovaním programu.

10. Záver - stručné zhodnotenie dokumentu, ktorý je otvoreným materiálom, pravidelne ročne vyhodnocovaným a aktualizovaným.

2. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

2.1 História obce

Prvé znaky osídlenia sú z doby staršej doby bronzovej. Kostrové pohrebisko solúnskej, únetickej a nitrianskej kultúry. Dôkazom sú archeologické vykopávky prof. Kolníka z r. 1958. Archeologické vykopávky dokazujú známky života i zo staršej i mladšej doby rímskej. Podľa prof. Ondrochova južne od dnešných Tvrdosoviec (asi 2-3 km) sa tiahol povestný LIMES ROMANUS. Ďalšie dôkazy o pobyte Rimanov získal pri archeologických vykopávkach i pražský prof. Eisner. Zaujímavosťou vykopávok je, že sa z nich uskutočnila výstava, o ktorej písali i dobové noviny (ÉRSEKUVÁR ÉS VIDÉKE, 23.12.1934, str.6), vystavoval sa i mamutí kel, ktorý našli na území obce. Maďarské osídlenie v týchto priestoroch zaznamenáva niekoľko historických prameňov. Stotožňujú sa v tom, že tieto močaristé priestory boli medzi poslednými obsadené staro maďarským osídlením. Osídlenie sa datuje do rokov 970-1020, teda až jedno storočie po ich príchode do Podunajska. Močaristá pôda bola akýmsi ochranným priestorom pre jej obyvateľov, o čom svedčia i unikátne archeologické nálezy dlho nenarúšané cudzími vplyvmi.

Prvá písomná správa podľa archívu ostrihomskej kapituly pochádza z roku 1221 (v skutočnosti ide o sfaľšovanú listinu pravdepodobne z obdobia rokov 1236-87), keď uhorský kráľ ONDREJ II. daroval už jestvujúcu osadu rakúskemu kláštoru "HEILIGEN KREUZ", rehoľníkom tzv. cistercitom, ktorí v 15. storočí vybudovali v osade hospodársky dvor, ktorú historici Michal Matunák a Dr. Haiczl lokalizovali juhozápadne od kostola. Osada ležala na významnej stredovekej ceste, ktorá vychádzala zo sídla uhorských kráľov a smerovala do Čiech a Poľska. Tatári kvôli močaristej pôde osadu v roku 1241 obišli. Cisterciti Svätého Kríža zamenili majetok Tardoskedd za majetok Parachan (Vajnory). Túto majetkovú výmenu potvrdil kráľ Ondrej III 11.6.1297.

Roku 1310 prechádzali cez osadu vojská Matúša Čáka Trenčianskeho, ktorý útočil proti šurianskemu a levickému hradu. V roku 1332 panovník Karol Róbert z Anjou uvádza osadu pod názvom TURDESQED. Pôvodný kostol bol postavený ako románska kaplnka prestavaná s niektorými prvkami rannej gotiky. Celé 14. stor. sa osada rozrastá a jej názov sa viackrát mení TARDOSKEDD, Tardos Kegy, TOROSKEGY, TARDOSKEDDY, ktoré sa stabilizovali koncom 19. storočia na TARDOSKEDD.

V 16. storočí sa už osada spomína ako vyspelá stredisková obec. Spomína sa medzi najbohatšími obcami a to i napriek tomu, že platili Turkom poplatky a pred častými tureckými výpadmi sa obyvatelia uchýlili na močaristé miesto „FALUHELY“ na dobu takmer 100 rokov. Po mieri v Zsitvotöröku, ktorý uzavreli v roku 1608 Turci s rakúskym cisárom toto územie je naďalej poplatné Turkom. Osadníci sa postupne vracajú do svojich pôvodných síce zničených príbytkov.

Na prelome storočí Ostrihomske anály spomínajú reformáciu a protestantizmus. Arcibiskup Peter Pázmány chcel vytvoriť v obci baštu protireformácie. Narážal však na ťažkosti pri povstaniach I. Bocskaya a Gábora Bethlena, ktorí i napriek tvrdému katolicizmu získali z obce desiatky dobrovoľníkov pre povstania. Reformácia však v obci nemala úspech.

Cisár Ferdinand III. udeľuje obci právo mestečka „MEZŐVÁROS“. Tieto výsady rešpektovali aj Turci. Druhá polovica 17. stor. bola pre obec búrlivá. Vyše 50 tisíc Turkov obkľúčilo novozámockú pevnosť, kde okrem vezíra bolo 11 pašov. Bola to jedna z najväčších výprav do strednej Európy. 24. septembra 1663 sa Adam Forgács Turkom vzdal. Turecké vojská zabudli na mierové dohody a znova drancovali okolie. Prestrašené obyvateľstvo sa znovu ukrýva na mieste „FALUHELY“. Roku 1664 sa obec v daňovom súpisu novozámockého ejáletu uvádza ako osobný majetok veľkovezíra Koprülüzada Ahmed pásu. Až v roku 1685 sa podarilo cisárskemu vojvodcovi, Karolovi Lotrinskému novozámockú pevnosť dobyť.

V osemnástom storočí poznamenalo rozvoj obce Rákócziho povstanie - 16. novembra 1704 sa zmocňuje novozámockej pevnosti. Po tejto udalosti sa obec stáva veľkým vojenským táborom a je tu zriadená pomocná pošta Rákócziho vojenského poštového systému. Veliteľom tohto tábora bol známy kurucký generál Miklós Bercsényi. Z histórie je známe, že z obce písal 30. októbra 1704 do novozámockej pevnosti Rákóczi tri listy. V týchto listoch informoval Rákócziho o manévroch kuruckých armád a o strategických plánoch na zničenie labancov. Krvavý boj medzi kurucmi a

cisárskou armádou sa odohral na tzv. „Rákócziho kopci“, kde bolo dobytých stovky labancov. Na pamiatku víťazného boja bol na tomto mieste postavený kamenný pomník.

Podľa cirkevných zápisov v rokoch 1707-1725 prebiehala prestavba kostola. Zo starého kostola zostal iba sanktuár (kaplnka). Prestavbu financoval ostrihomský arcibiskup, knieža saský - August. Patrónom kostola bola Ostrihomska kapitula, ktorá tu vlastnila všetky majetky.

Po ukončení povstania bolo obyvateľstvo preriedené morom, cholerou, týfusom a čiernym kašľom. Kolonizácie okolitých majerov a statkov prebehla v roku 1730-32 z okolia Trenčína a Kysúc. V druhej etape (1734) prichádzali kolonisti z moravského pohraničia. Vtedy sem prišlo aj niekoľko nemeckých, resp. rakúskych rodín - remeselníkov, obchodníkov a úradníkov panstva. Roku 1753 bola v obci postavená kalvária.

Za panovania Márie Terézie (1740-1780) sa „TARDOSKEDD“ stalo významným mestečkom na trase viedensko-budínskej hradskej s právom trhov. Boli tu bohaté jarmoky s dobytkom, na ktoré sem dochádzali kupci z celého okolia. V obci bola prepriahareň koní. Najväčší hotel s kráľovskou spálňou bol na Čikách, kde viackrát nocovala i Mária Terézia. V roku 1779 sa uskutočnilo sčítanie veriacich v obci, podľa ktorého bolo 2188 r. kat. a 100 inovercov.

Začiatkom 19. stor. (1808-1809) zaľahla na obec veľká epidémia týfusu. Bol to dôsledok vojenských ťažení NAPOLEONA proti Rusku. Francúzske vojská tiahli po kráľovskej hradskej ceste a zanechávali po sebe znečistené pitné a povrchové vody zdochlinami koní.

V rokoch 1848-1849 sa odohrali veľké revolučné boje. Aj tardoskedskí obyvatelia sa zúčastnili tohto povstania. Na území obce sa zdržiavali ruské cárske vojská a rakúske vojská pod vedením Pott-Belga. Po krvavom potlačení revolúcie, keď v Bratislave popravili troch obyvateľov obce sa pokračuje vo výstavbe železničnej trate "Budapest-Marchegg-Wien". Trať sa otvára v októbri 1850 a na územie župy vstupuje v Dvoroch nad Žitavou cez Nové Zámky, Palárikovo, Tvrdosovce, Trnovec, a Šaľou opúšťa župu. Roku 1868 sa otvára v obci stály poštový úrad.

Začiatkom 20. storočia (asi v r.1903) bol v obci ešte pranier. Bol to drevený kôl, ktorý stál pred kostolom. Priväzovali k nemu neverné ženy na hodinu, počas pranierovania si k nej mohli dovoliť všetko. Kto bol vypranierovaný od hanby obyčajne z dediny ušiel.

Po II. svetovej vojne bol skonfiškovaný mlyn, ktorý bol majetkom zemianskej rodiny Szentmiklósovcov a po roku 1948 sa stal vlastníctvom podniku nitrianske mlyny. V roku 1948 prešli do národnej správy aj obchody, hostince a v r. 1949 ich začala preberať „Jednota“. Rok 1947 bol poznačený dvomi významnými udalosťami. V prvom rade to bola suchota, ktorú si občania vyše 60 rokov nepamätali.

Druhá smutná udalosť bolo presídľovanie obyvateľstva. Po II. svetovej vojne nedošlo k dohode víťazných mocností o odsune maďarskej menšiny, preto sa československá vláda rozhodla riešiť otázku maďarskej menšiny na Slovensku sprvoti deportáciou maďarského obyvateľstva do Sudet a následne výmenou obyvateľstva za Slovákov žijúcich v Maďarsku. Medzivládna dohoda bola podpísaná 27. februára 1946, výmena obyvateľstva sa začala až po rokovaníach v apríli 1947 a skončila v júni 1947. Prvý transport do novozámockého okresu prišiel z Békéscsaby.

Dňa 24. februára 1950 bolo v obci založené Jednotné roľnícke družstvo. V roku 1950 sa vybudovala nová ulica so 17 domami na štátny úver, v ktorých bývali väčšinou kolonisti z Kysúc. V rokoch 1949-1950 bol na miestach Juhászovskej záhrady vybudovaný športový areál. Vedľa štadióna bol v rokoch 1955-1957 takmer z cele brigádnicke vybudovaný plavecký bazén.

Roku 1963 zasiahla obec jarná povodeň, ktorá trvala od 11. do 16. marca. Ešte nikdy nezastihla obec povodeň takého rozsahu. V nočných hodinách 11.-12. marca sa stav vody nebezpečne zvýšil, preto sa všetky sily občanov sústredili na ručné rozbíjanie ľadu pod mostmi. 12. marca sa voda začala prelievať cez hrádze a 13. marca v skorých ranných hodinách muselo byť viac rodín evakuovaných, ktorých počet sa do večerných hodín zvýšil na počet 51. Niektorí sa umiestnili v školách iní u príbuzných. Voda sa odčerpávala 10 čerpadlami, no voda v nočných hodinách 14. marca ešte stále stúpala a dalo sa premávať iba člnmi. Povodňový štáb riadil množstvo mechanizmov, ktoré posilňovali hrádze. Hladina vody začala klesať až 15. a 16. marca.

Od roku 1974 do roku 1981 sa plynofikuje obec a stavia sa nová škola, ktorá bola dokončená v roku 1976. V rokoch 1993 a 1994 sa zavádza do obce káblová televízia, stavia sa amfiteáter a kostol v cintoríne. V roku 1995 sa pošta sťahuje do nedokončenej budovy kultúrneho domu a v bývalej chlapčenskej škole sa vytvorilo centrum voľného času, kde sa presťahovala knižnica (predtým v budove obecného úradu). V rokoch 1995 až 2000 sa v obci buduje vodovod a sčasti aj kanalizácia.

V roku 2004 bola otvorená skládka nie nebezpečného odpadu, v októbri 2006 boli odovzdané obecné nájomné domy s 24 bytmi.

2.2 Prírodné pomery

Vymedzenie územia, geografická poloha

Obec sa nachádza v juhozápadnej časti Podunajskej nížiny, na 48° 05" s.z.š. a 18° 08" v.z.d. v nadmorskej výške 112-125 m a stred obce 120 m.n.m. Tvrdosovce ležia na oboch stranách Taranského (Tvrdosovského) potoka. Juhozápadná rovinná časť chotára leží na starej nive Váhu s poriečnymi a mŕtvymi ramenami (v súčasnosti už väčšinou poorané), miestami močaristej, odvodňovanej Dlhým kanálom. Severovýchodnú časť chotára tvoria vyššie rozsiahle sprašou pokryté terasy južného okraja Nitrianskej pahorkatiny.

Z administratívneho hľadiska je obec súčasťou okresu Nové Zámky a Vyššieho územného celku Nitra. Obec je zároveň súčasťou mikroregiónu Cergát-Váh.

V katastri obce sa nachádzajú černoziemné a hnedozemné pôdy. Na území obce sa nachádza vodná nádrž využívaná ako rybník. Vodná nádrž má hlavne vodohospodársku funkciu. Obcou preteká potok ako súčasť umelo vybudovaného vodohospodárskeho systému povrchovej vody v krajine. Systém stojí pred revitalizáciou. Obec leží na štátnej ceste I/75.

Horopis

Obec je integrálnou súčasťou Podunajskej nížiny. V okolí obce sa nenachádzajú žiadne vrchy. Celý kataster obce sa rozprestiera v nadmorskej výške od 112 do 125 m.n.m..

Reliéf je máľko modelovaný a hladký s plytkými a širokými dolinami oddelenými širokými plochými chrbtami. Členitejší povrch je zriedkavý. Maximálnu výšku dosahuje v kataster v časti Široký hon - 125 m n.m., najnižšie miesto sa nachádza na hranici s katastrom obce Jánošíkovo - 112 m n.m. Susediace horské celky Podunajskej nížiny sa nachádzajú relatívne ďaleko od obce Tvrdosovce. Na západe ju ohraničujú Malé Karpaty. Na severe Považské podolie, Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Pohronský Inovec a Štiavnické vrchy. Na východe susedí s Krupinskou planinou, štátnou hranicou s Maďarskom a Burdou. Na juhu je to opäť so štátnou hranicou s Maďarskom a Podunajskou rovinou.

Geologický vývoj

Podunajská nížina ako mohutná medzihorská molasová depresia nemá jednotný geologický vývoj. Jej sedimentačné priestory sa niekoľkokrát menili a sťahovali. Terajšia výplň pozostáva zo sedimentov, čiastočne i vulkanitov, ktoré vznikli v troch samostatných, v časovo aj priestorovo odlišných panvách. Vývoj Podunajskej nížiny ako panvy začal až v bádene a pokračoval v sarmate, v panóne, potom v pliocéne a čiastočne aj v kvartéri. Územie záujmovej časti "Veľkej Bratislavy" je súčasťou Podunajskej nížiny, jej juhozápadnej časti, kde sú zastúpené sedimenty a čiastočne aj vulkanity tejto najmladšej etapy vývoja - podunajskej panvy - hlavne jej okrajového, čiastočne aj pávnového vývoja. Paleogénne sedimenty nie sú na študovanom území, ale i v celej juhozápadnej časti Podunajskej nížiny zastúpené, predpokladá sa, že tu bola v tomto období súš. Kontinentálne podmienky pokračovali na skúmanom území aj v egenburgu, otnangu a v karpate. Tieto obdobia sa tu vyznačovali denudačnými procesmi. V juhozápadnej časti Podunajskej nížiny sa usadzovali sedimenty budínskeho paleogénu. Bývalé sedimentačné priestory egenburgu a otnangu, s miernym zväčšením k juhu zaliala v karpate nová morská transgresia, postupujúca sem opäť zo západu, z viedenskej panvy. Sedimenty karpátu sa usadzovali v podmienkach stáleho tektonického nekludu v dôsledku štýrskej horotvornej fázy. Koncom karpátu more ustúpilo a v nasledujúcom období, v bádene, sa začala vytvárať vlastná podunajská panva. Došlo k podstatným zmenám konfigurácie terajšej Podunajskej nížiny. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa sedimentačné priestory posúvali smerom na juh. Sedimenty spodnobádenskej morskej transgresie zo skúmaného územia i z celej juhozápadnej časti Podunajskej nížiny nie sú známe. Morská transgresia sa rozšírila takmer na celé územie podunajskej panvy až v strednom a vrchnom bádene a zasiahla aj skúmané územie. Bádenskeho veku je komplex andezitového vulkanizmu. Koncom bádenu dochádza k odškrtenu nielen podunajskej panvy, ale aj celej centrálnej paratetýdy od otvoreného mora a v niektorých oblastiach i k jeho zbrakčteniu. Pre bádene je zvlášť charakteristická vulkanická činnosť, ktorá značne ovplyvnila jeho vývoj i vtedajší rozsah a ohraničenie mora.

Začiatok sarmatu sa vyznačuje novou transgresiou brakického vnútorného mora. Záplava tohto mora zasiahla skúmané územie vo väčšom rozsahu ako v bádene. Je taktiež predpoklad, že v tejto

oblasti je zastúpený aj celý sarmat. K výrazným zmenám v konfigurácii podunajskej panvy došlo začiatkom panónu, a to hlavne vplyvom klesania kryštalinického masívu v jej centrálnej časti, ktoré v bádene a aj v sarmate ostali súšou.

V pante, vlastne už začiatkom panónu, sa podunajská panva zanášala sedimentami a tým sa splytčovala, čo spôsobilo, že jej postupne sa vysladzujúce vody zaberali väčšiu plochu ako panónske jazero, čo sa na okrajoch prejavilo ako transgresia. Okrajové časti pontského jazera boli väčšinou močaristé a usadzovali sa v nich sloje alebo slojky lignitu a uhoľných ílov. V spodnom pliocéne - v dáku - sa vplyvom rodanskej orogenetickej fázy zintenzívnila v podunajskej panve subsidencia, a to nielen v jej centrálnej časti, ale aj v jej dovtedy nezaplavených zálivoch, takže dáku tu má z neogénnych sedimentov najväčšie priestorové rozšírenie. Súčasne došlo aj k vyzdvihovaniu terajších horstiev Západných Karpát, a tým zvýšenej eróznej a denudačnej činnosti. Konkrétne v študovanom území má dáku hrúbku od 400 do 900 metrov.

Vo vrchnom pliocéne - v rumane - sa stala podunajská panva vo väčšine rozsahu súšou, jeho jazerno-riečne sedimenty sa usadili len v jej centrálnej aj naďalej klesajúcej časti. V tomto období došlo v Podunajskej nížine k formovaniu riečnej siete, ktorá potom aj v kvartéri prešla ešte viacerými zmenami. V skúmanej oblasti sa k rumanu radí najmladšia časť neogénu.

Geologický vývoj študovaného územia a jeho širšieho okolia Podunajskej nížiny počas kvartéru nadväzuje na vývoj z terciéru, najmä na vrchný pliocén, kedy došlo k všeobecnému tektonickému vyzdvihnutiu územia nížiny, pri zachovaní tendencie nerovnomerných pohybov v podmienkach kontinentálneho vývoja. Analýza údajov o geologickej stavbe skúmaného územia poukazuje, že pri vytváraní paleogeografických podmienok počas kvartéru si zachovali svoju podobu cyklické klimatické zmeny.

Geologická stavba

Podložie katastra obce tvoria väčšinou mladé holocénne a pleistocénne sedimenty. Kvartér územia tvoria fluviálno-nívné sedimenty holocénneho veku a fluviálne sedimenty nízkych terás so sprašovým krytom würmského veku. Z hľadiska geologických celkov je pre okolie charakteristický paleogén, neogén a kvartér, z ktorých dominantnými sú neogénne sedimenty.

Paleogén, neogén a kvartér karpatských kotlín

Vnútrohorský paleogén, nazývaný aj centrálno-karpatský flyš, vznikol v moriach starších treťohôr, v kotlinách a depresiách Centrálnych Západných Karpát. Z jeho rozšírenia vyplýva, že oblasť Centrálnych Západných Karpát sa po vyvrásnení v kriede stala pahorkatinou, ktorú v paleogéne zaplavilo znovu more zo severu. Preto spodnú časť paleogénnych sedimentov často tvoria transgresívne zlepenice. Z nich sú najznámejšie súľovské zlepenice, ktoré sa takmer výlučne skladajú z okruhliakov vápencov a dolomitov. Vytvárajú bizarné tvary v okolí Súľova. Nad zlepenicami a často i v nich sa nachádzajú vložky numulitových vápencov a pieskovcov. Neskôr v paleogéne aj tu začína pôsobiť flyšová sedimentácia a usadzujú sa ílovce a vápnité pieskovce, ktoré sa mnohonásobne striedajú. Vrstvy bývajú porušené spravidla len zlomami a nie sú tu vyvinuté príkrovy tak ako vo flyšovom pásme. V okolí obce sa nenachádzajú.

Koncom paleogénu poslednými vrásovými pohybmi sa vyvrásnilo flyšové pásmo, ktoré bolo vyzdvihnuté nad morskú hladinu a pripojené k spevnenej jednotke Centrálnych Západných Karpát. Počas neogénu sa tieto vyzdvihovali vo forme megaantiklinál a hrástí. V ich predpolí vznikla úzka klesajúca zóna - čelná karpatská predhlbeň. Okrem predhlbne prenikalo do oblasti Karpát od juhu neogénne more, pričom jeho pobrežie a existencia sa často menili. Moria sa postupne vysladzovali, menili sa na panvy, jazerá a lagúny so sladkou vodou. V mladšom neogéne - pliocéne väčšina má už sladkú vodu. V panvách sa usadzovali teda morské, neskôr sladkovodné usadeniny mechanického, chemického, čiastočne aj organogénneho pôvodu. Koncom neogénu jednotlivé panvy zanikali v súvislosti s tektonickými pohybmi, klimatickými zmenami a vznikom riečnej siete. V určitých centrách sa začala aktivizovať vulkanická činnosť, ktorá spôsobila usadzovanie aj pyroklastického materiálu za vzniku vulkanogénno-sedimentárnych hornín (tufitov). V neogéne sa nasunuli posledné príkrovy flyšového pásma na okraj čelnej predhlbne, vyplnenej sedimentami. Neogénne sedimenty sa vyskytujú v Západných Karpatoch v tzv. vonkajších a vnútorných panvách. Medzi vonkajšie patria: čelná karpatská predhlbeň, Viedenská panva s ložiskami hnedého uhlia (Hodonín, Kyjov Dubňany), ropy a zemného plynu (Gbely, Veľké Leváre, Hodonín) a Panónska panva. Poslednú predstavujú výbežky Podunajskej panvy, Juhoslovenskej panvy s ložiskami hnedého uhlia (Veľký Krtíš), ložiskami v poltárskej formácii (štrky, piesky, žiaruvzdorné íly a rozsiahlym výlevom čadičov (Fiľakovo) a Východoslovenskej panvy s ložiskami sadrovca a kuchynskej soli (Solivar, Zbudza). Vnútrohorské panvy sa nachádzajú vo vnútri

Centrálnych Západných Karpát a to v Turčianskej, Hornonitrianskej (so slojmi hnedého uhlia v Handlovej a Novákoch), Žiarskej (s ložiskami limnokvarcitov v Starej Kremničke) a Zvolenskej kotline, Horehronskom podolí a inde. V období štvrťohôr (kvartér) je už naše územie súšou. Všetky jazerá a panvy sa vysladili a začal sa vývin riečnej siete, podobný dnešnému. Vznikali riečne usadeniny, modelovali sa svahy pohorí, vznikali rôzne tvary dolín. Pre vznik sedimentov a modeláciu povrchu bolo dôležité kolísanie podnebia, zapríčinené ľadovými dobami - glaciálmi (biber, donau, gūnz, mindel, riss a wūrm), ktoré sa striedali s medziľadovými dobami - interglaciálmi. Počas glaciálov vznikali vysokohorské ľadovce vo vyšších polohách Západných Karpát, ktoré zanechali na našom území sedimenty (morény, fluvioglaciálne sedimenty) a zároveň aj stopy eróznej činnosti (trógy, kary a pod.). Prebiehala tiež intenzívna eolická (veterná) činnosť, ktorá sa prejavila v nížinných oblastiach usadzovaním pieskov a spraší (Záhorská, Podunajská, Východoslovenská nížina). Podzemnou činnosťou vznikali jaskynné útvary vo vápencových útvaroch (Demänovské jaskyne, Harmanecká a Bystrianska jaskyňa, Domica a mnoho ďalších). Pozdĺž zlomov vystupovali karbonátové roztoky, z ktorých sa na povrchu usadzovali a ešte aj usadzujú travertíny (Bešeňová, Mičiná, Gánovce, Dreveník, a i.). Zlomy, ktoré vznikali tektonickými pohybmi, slúžili aj ako výstupné cesty najmladšiemu - čadičovému vulkanizmu (Cerová vrchovina, Nová Baňa a i.) ako aj prenikaniu - výstupu početných minerálnych vôd na Slovensku. Tektonickými pohybmi pri výzdvihu pohorí sa zvýšila erózna činnosť riek a aktivizovali sa svahové procesy (soliflukcia - tečenie pôdy, gravitačné pohyby) za vzniku svahových sedimentov. K organickým sedimentom kvartéru patria rašeliny (slatinné, vrchoviskové) vytvorené z rastlinných zvyškov vo vlhkom prostredí, ktoré znemožňovalo ich rozklad (Oravská kotlina, Záhorská, Podunajská, Východoslovenská nížina a inde.). Významnými kvartérnymi sedimentami sú aluviálne štrkopieskové náplavy riek, tvoriace sa v najmladšom období kvartéru - holocéne. Nad nimi sa nachádzajú ešte pleistocénne terasové sedimenty riek (štrkopiesky).

Pôdne pomery

Kataster obce tvoria z väčšej časti černozeme, čiernice a nivné pôdy, v severnej časti sa nachádzajú regosoly. Druhovo prevládajú hlavne piesočnato-hlinité, hlinité až ílovito-hlinité pôdy. Z hľadiska bonity pôdy je väčšina poľnohospodárskej pôdy veľmi dobrej kvality.

Černozem

Černozeme sú dvojhorizontové A-C pôdy vyvinuté z rôznych nespevnených sedimentov, prevažne spraší. Majú dlhodobý, 5 – 7 tisícročný vývoj v podmienkach teplej suchej klímy, kde evapotranspirácia je trvalo vyššia ako zrážky.

Sú to pôdy s tmavým, tzv. molickým Am-horizontom priaznivej štruktúry, s vysokou biologickou aktivitou. Je sorpčne nasýtený, s hrúbkou spravidla nad 0,3 m, bez znakov glejovatenia. V typickom vývoji neobsahuje karbonáty. Am-horizont prechádza do pôdotvorného substrátu (C-horizontu) cez prechodný A/C-horizont mocnosti 0,1 – 0,2 m, ktorý v typickom vývoji z karbonátových sedimentov obsahuje karbonáty.

Černozem modálna – ČMm: černozem v typickom vývoji.

Černozem kultizemná – Čma: ako ČMm, ale s ornícovým horizontom nepresahujúcim hĺbku 0,35 m.

Černozem hnedozemná – ČMh: s náznakmi luvického Bt-horizontu pod A-horizontom, t.j. vylúhovanie karbonátov z prechodného A/C-horizontu a náteky translokovaných koloidných (ílových) povlakov v ňom.

Černozem luvizemná – ČMl: S plne vyvinutým luvickým Bt-horizontom pod molickým Am-horizontom.

Černozem kambizemná – ČMk: s náznakmi kambického Bv-horizontu, t.j. vylúhovanie karbonátov z prechodného A/C-horizontu, ale ešte bez koloidných povlakov.

Černozem čiernicová – ČMč: ako ČMm, ale s oxidačnými znakmi glejového G-horizontu v C-horizonte do 1,0 m od povrchu (hrdzavé Fe škvrny a tmavé Mn bročky).

Černozem slanisková – ČMs: s náznakmi slaniskového S-horizontu, obsahujúceho 0,3 – 1% rozpustných solí.

Tab. 1 Základné charakteristiky tunajších černozemí	
Typická sekvencia horizontov	Am-A/C-C
Výmera v poľnohospodárskych pôdach SR	345 740 ha (14,1%)
Typologicko-produkčná kategória	O1 – O5
	(najproduktnejšie orné pôdy až stredne produkčné orné pôdy)
Produkčný potenciál	63 – 100 bodov v 100 bodovej stupnici
Zisk z poľnohospodárskeho využívania	590 (plytké ČM) až 4 640 (karbonátové ČMč ^c) Sk na 1 ha ročne
Úradná cena podľa Vyhlášky MF SR č. 465/1995 Z.z.	27 000 – 121 000 Sk za 1 ha

Černozeme sa vyvinuli v najsuchších a najteplejších oblastiach nížin a pahorkatín, v nadmorskej výške do 300 m (Podunajská nížina, menej Východoslovenská nížina a Chvojnická pahorkatina). Pôdotvorným substrátom sú prevažne spraše a príbuzné nespevnené sedimenty a staré karbonátové aluviálne sedimenty s trvalo a dlhodobo veľmi hlbokou hladinou podzemnej vody, ktorá kapilárnym zdvihom nezasahuje do genetických pôdných horizontov. V týchto podmienkach sa u nich vyvinul často až 0,80 m hlboký humusový horizont. Dominantným pôdotvorným procesom pri vzniku černozemí je tvorba a premena (najmä humifikácia) veľkého množstva zvyškov stepnej a lesostepnej vegetácie.

Černozeme patria k dobrým producentom biomasy. Pretože sa nachádzajú v nížinných oblastiach so zdrojmi podzemnej vody, mimoriadne cenná je ich dobrá schopnosť filtrácie, neutralizácie a premeny látok. Sú to dôležité funkcie pôdy nielen pri ochrane kvality podzemných vôd, ale tiež potravinového reťazca a celého životného prostredia. Černozeme možno považovať za významné kultúrne dedičstvo našej krajiny. Ich vývoj sa začal už v neolite (pred 5-7 tisíc rokmi), a to pravdepodobne aj za spolupôsobenia človeka – v tom čase už poľnohospodára - ktorý tieto pôdy odlesňovaním chránil a stabilizoval pred ďalšími pôdotvornými procesmi vyvolávanými zmenami klímy. Eróziou sú menej ohrozené ako susediace hnedozeme, pretože sa vyvinuli na menej členitých „tabuľových“ partiách pahorkatín.

Tunajšie černozeme sú hlboké, spravidla bezskeletnaté pôdy s prevažne hlinitou textúrou, s priemerným obsahom častíc pod 0,01 mm 40,6 %. Humusový horizont černozemí má priemernú mocnosť 0,52 m, veľmi kvalitnú hrudkovitú až nevýrazne polyedrickú štruktúru s priemerným obsahom humusu 2,2 %. Celý pedon je sorpčne nasýtený až plne nasýtený (bazickými kationmi vrátane živín).

Sú to teda úrodné pôdy vhodné pre pestovanie najnáročnejších plodín. Najvhodnejšie sú pre pestovanie pšenice, cukrovej repy, kukurice, ďateliny, strukovín, olejní a i. Limitujúcim faktorom úrodnosti černozemí je často nedostatok vody prístupnej pre rastliny. Platí to najmä pre černozeme kultizemné karbonátové (nad 0,3 % uhlíčanov), ktoré sa vyvinuli v najteplejších a najsuchších oblastiach černozemného pásma, a to aj napriek tomu, že ich humusový horizont je dobrým akumulátorom a regulátorom vlahy. Z tohto hľadiska sú na tom lepšie subtypy ČM čiernicová s vyššou hladinou podzemnej vody a predovšetkým ČM luvizemná a hnedozemná, ktoré okrem mocného A-horizontu majú aj luvický Bt-horizont (alebo aspoň jeho náznaky) akumulácie translokovaného ílu, ktorý výborne viaže zrážkové vody a počas sucha ich uvoľňuje do nadložného humusového horizontu.

Hydrologické pomery

Riečnu sieť v chotári obce tvorí niekoľko potokov v súčasnosti už vo veľkej časti regulovaných, z ktorých najvýznamnejší je Dlhý kanál (Cergát) tečúci v západnej časti katastra. Bol vytvorený koncom 19. storočia za účelom odvodnenia južných svahov Nitrianskej pahorkatiny a tým pádom ochrany dedín pred povodňami. Vlieva sa za obcou Andovce do regulovaného kanála rieky Nitra. V chotári obce sa do Dlhého hanála vlieva Taranský potok s dvoma prítokmi, pravostranným Jatovským kanálom a ľavostranným Dalinským potokom.

Najväčšou vodnou plochou v chotári obce je umelo vytvorený rybník v severovýchodnej časti obce a niekoľko menších prírodných i umelých jazierok napr. Ráčovo, Putnoki. Obec sa nachádza v oblasti s bohatými zdrojmi podzemných vôd. Na území obce sú štyri artézske studne (vrty), z ktorých dve - na ulici Horná a Železničná sú ešte aj dnes funkčné a jeden skoro 2,5 kilometra hlboký termálny vrt, ktorý bol realizovaný v rokoch 1976-1978. V tom období bola teplota vody 70 °C a výdatnosť 20 litrov za sekundu. Dodnes sa využíva na vykurovanie skleníkov miestneho poľnohospodárskeho družstva a prevádzku termálneho kúpaliska.

Územie patrí k povodiu Dunaja, ktorý ho odvodňuje sčasti priamo, sčasti prostredníctvom Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona, Ipľa a ich prítokov. Veľký význam má aj výskyt teplých a studených minerálnych prameňov, ktoré sa viažu na tektonické poruchy. Najznámejšie sú v Piešťanoch, Dudinciach, Štúrove, Leviciach, Santovke a v Malých Bieliciach pri Partizánskom.

Klimatické pomery

Obec Tvrdošovce sa nachádza v najteplejšej časti Slovenska, v teplej klimatickej oblasti, v okrsku s teplou, suchou až mierne suchou zimou. Priemerná teplota vzduchu v januári neklesá pod -3 °C a priemerná júlová teplota vystupuje nad 20 °C. Počet letných dní v roku presahuje 70. Územie vykazuje celkovo nedostatok vlahy, ktorá sa kompenzuje z bohatých podzemných zdrojov.

Ročne spadne priemerne 550-600 mm zrážok s maximom na prelome mája a júna a s minimom na prelome februára a marca. Celoročným prevládajúcim vetrom je severozápadný vietor s viac ako 180 veternými dňami.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Územie obce patrí do oblasti panónskej flóry do obvodu eupanónskej xerothermnej flóry. Potenciálnou vegetáciou okolia mesta sú jaseňovo-brestovo-dubové a jelšové lesy, suchomilné dubové lesy a skalné stepi, ponticko-panónske dubové lesy. V minulosti boli v chotári obce bohaté bukové a smrekové lesy a vrbovo-jelšové močariská. V obci dlho rástli vysoké divé hrušky. Rozširovaním obrábania pôdy sa lesy strácali a nahradili ich agátové porasty. Súčasnú vegetáciu reprezentujú vzhľadom na intenzívne poľnohospodárske využitie pôdy prevažne lesíky na nive rieky Váhu doplnené krovinatými, agátovými a topoľovými porastami. Z pohľadu poľnohospodárskej produktivity spadá mesto do fenologického makrotypu nížin, do typov s rýchlym až mierne rýchlym vývinom vegetácie, so skorým až mierne skorým začiatkom vegetačného obdobia.

Obec a jeho okolie spadá do oblasti s charakterom živočíšstva pre stepné oblasti. Nakoľko v chotári obce je málo lesov, nachádzajú sa tu väčšinou živočíchy prispôbené životu na poliach a v blízkosti ľudských obydľí - napr. zajac poľný, chrček roľný, tchor stepný, kováčik poľný, chrústovec obilný, bystruška sivá a ďalšie. Z vyššej zveri možno stretnúť srny a líšky a zriedka aj diviakov. V hojnej miere sú rozšírené niektoré druhy vtáctva, hlavne vrabce, holuby, slávik obyčajný, sýkorky, bažanty, lastovičky. V posledných rokoch môžeme nájsť v obci aj labute, avšak bocianov je menej ako v minulosti. Z vodných živočíchov sú rozšírené hlavne žaby a jašterice a užovky fľakané.

2.3 Technická infraštruktúra

Zásobovanie pitnou vodou

Obec je zásobovaná jednotnou sieťou vodovodu v správe Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. Nové Zámky.

Regionálnym zdrojom pre zásobovanie obyvateľstva je vodný zdroj Gabčíkovo, s centrálnou čerpacou stanicou diaľkových vodovodov Nové Zámky. V obci Palárikovo, je vybudovaná čerpacia stanica vodovodu, zásobovaná z vetvy diaľkového vodovodu Nové Zámky – Šaľa. Táto čerpacia stanica je zdrojom pre napojenie vodovodnej siete obce Tvrdosovce. Kapacita tejto čerpacej stanice je 23 lit./sec.

Od uvedenej čerpacej stanice vedie výtlačný vodovodný rad do obce Tvrdosovce. Jedná sa o potrubie z rúr PVC tlakových hrdlových, DN 300 mm, v celkovej dĺžke 8277 m. Prívod vody vstupuje do obce na jej juhovýchodnom okraji, na vstupe štátnej cesty Nové Zámky - Galanta do obce ľavostranne. Dimenzia prívodného potrubia zaručuje rezervu prepravnej kapacity pre budúci rozvoj.

Jestvujúca vodovodná sieť v obci Tvrdosovce je vetvená do uličnej siete s čiastočným zakruhovaním niektorých úsekov. Potrubie je z rúr PVC tlakových hrdlových DN 100 až 300 mm s niektorými úsekmi z rúr polyetylénových DN 50 mm. Celková dĺžka obecnej vodovodnej siete je cca 26 000 m. Osada Jánošíkovo nie je pripojená na verejný zásobovací systém vodovodu. Z tejto vodovodnej siete sú zhotovené vodovodné prípojky pre jednotlivé objekty.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Obec v súčasnosti nemá vybudovaný jednotný systém odvádzania a čistenia odpadových vôd. V súčasnosti je vybudovaná vetva kanalizácie pod štátnou cestou na Bratislavskej ceste, odvádzajúca odpadové vody do Tvrdosovského potoka bez čistenia. Jedná sa o úsek z rúr beton DN cca 600 mm v dĺžke 650 m. Ďalšie vetvy jestvujúcej kanalizácie sú vybudované na Bratislavskej ceste, ul. E. Adyho, ul. P. Konižiho a Letnej ulici. Na túto sieť je napojený len objekt základnej školy na Novej ulici. Táto vetva je zaústená taktiež do Tvrdosovského potoka bez čistenia. Jedná sa o úseky z rúr betónových, DN 300 – 800 mm v dĺžke cca 2400 m.

Obec má vypracovanú projektovú dokumentáciu na výstavbu jednotnej kanalizačnej siete s odvádzaním odpadových vôd na jestvujúcu čistiareň odpadových vôd v Nových Zámkoch.

Plynofikácia

Regionálnym zdrojom pre zásobovanie zemným plynom je VTL prípojka plynu Ivanka pri Nitre – Bánov, 4,0 MPa a ďalej Bánov – Štúrovo 3,2 MPa. Z tejto vetvy je vedená odbočka diaľkového VTL

plynovodu Bánov – Šaľa, z rúr oceľových opláštených, DN 200 mm, PN 3,2 MPa. Trasa je vedená extravilánom obce Tvrdosovce, v juhovýchodo – severozápadnom smere, severovýchodne od samotnej obce. Táto vetva plynovodu je zdrojom pre napojenie obce Tvrdosovce.

Z uvedeného plynovodu sú zhotovené dve VTL prípojky plynu. Každá je z rúr oceľových opláštených, DN 100 mm, PN 3,2 MPa. Dĺžky prípojok sú 1200 m a 600 m.

VTL prípojky plynu sú ukončené na hranici intravilánu obce regulačnými stanicami plynu.

RS č. 1 s výkonom 1.200 m³/hod., je osadená na severnom okraji obce.

RS č. 2 s výkonom 1.200 m³/hod., je osadená na východnom okraji obce.

Kapacita plynovodnej siete v obci Tvrdosovce je tým daná na 2.400 m³/hod. Výstupný pretlak plynu je 100 kPa.

Od týchto dvoch regulačných staníc je zhotovená jestvujúca strednotlaká plynovodná sieť v obci, ktorá je vetvená do jednotlivých ulíc s čiastočným zokruhovaním niektorých úsekov. Potrubie je z rúr oceľových opláštených, DN 50 až 150 mm. Obecná plynovodná sieť je prevádzkovaná s pretlakom 100 kPa. Celková dĺžka obecnej plynovodnej siete je cca 22 500 m. Osada Jánošíkovo nie je pripojená na verejný zásobovací systém zemného plynu.

Jestvujúca plynovodná sieť, vrátane regulačných staníc a VTL prípojok plynu boli odovzdané do užívania vo viacerých etapách v období rokov 1974-1981 a bola dokončená v r. 1990. Plánovaná životnosť prvých úsekov plynovodnej siete skončí v rokoch 2007-2010.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Tvrdosovce je v súčasnosti zásobovaná elektrickou energiou z 22 kV vzdušného vedenia VN, č. 220, časť Jánošíkovo cez 22 kV vzdušné vedenie VN, č. 265. Vedenia sú diaľkové linky vychádzajúce zo 110/22 kV transformovne v Nových Zámkoch. Cez obec prechádza aj VVN 110 kV linka č. 8824, smer Šaľa-Nové Zámky.

Plošné zásobovanie obce elektrickou energiou sa uskutočňuje prostredníctvom transformačných staníc VN/NN, t.j. z napätia 22 kV na 0,4 kV. Obyvatelia obce sú napojení na vzdušné VN vedenie č. 220 papršlekovou prípojkou ukončenou stožiarovými trafostanicami, okrem jednej TS 0056-008, ktorá je murovaná a pripojená zemným káblovým prívodom. Je umiestnená v centre obce blízko obecného úradu, napojená na vzdušné VN vedenie cez úsekový odpínač pri Železničnej ulici. Prívod k nej je káblom 3xANKTOYPV 3x185mm² uloženým po okraji ulice, križuje hlavnú cestu pred obecným úradom a je zaústená z Hornej ulice do transformačnej stanice.

Vzdušné pripojenia ostatných trafostaníc na VN rozvod je riešené holými vedeniami 3x70 AlFe. Stožiarové trafostanice sú situované väčšinou na okraji obce. Každá transformačná stanica zásobuje elektrickou energiou príslušné okolie a danú časť obce.

Sekundárny NN rozvod 400V/230V je riešený vo väčšine časti obce vzdušným rozvodom s holými vodičmi 4x42/7 AlFe a 4x25/7 AlFe na betónových stožiaroch.

Okolité domy, občianska vybavenosť a podnikateľské subjekty sú napojené vzdušnými káblovými prípojkami alebo vzdušnými prípojkami z holých vodičov AlFe. Len novšie prípojky a vývody z murovanej trafostanice TS0056-008 sú realizované pomocou káblových prípojok uložených v zemi v kábelovej rýhe 35x80 cm.

Zoznam trafostaníc v obci:

TS 0056-001- na ul. Letná, voľne stojacia 2 a 1/2 stĺpová	250 kVA
TS 0056-002- na ul. Gaštanová, voľne stoj. 2 a 1/2 stĺpová	400 kVA
TS 0056-003- na ul. Slávičia, voľne stojacia 4 stĺpová	250 kVA
TS 0056-005- na ul. J.Kráľa, voľne stojacia 4 stĺpová	160 kVA
TS 0056-006- v areáli školy, priehradová	160 kVA
TS 0056-007- na ul. Kapustová, voľne stojacia 2 stĺpová	250 kVA
TS 0056-008- na ul. Horná, murovaná	400kVA+ 250 kVA
TS 0056-009- na ul. Hlboká, voľne stoj. priehradová	160 kVA
TS 0056-010- na ul. Sládkovičova, voľ.stoj. 2 a 1/2 stĺpová	160 kVA
TS 0056-011- pri skleníkoch voľne stoj. 2 a 1/2 stĺpová	100 kVA
Celkový výkon distribučných transformačných staníc/2005:	2920 kVA

V časti obce Jánošíkovo je zásobovanie elektrickou energiou riešená z jedinej transformačnej stanice, ktorá je umiestnená v areáli družstva, TS 0056-017. Je priehradová s príkonom 100 kVA. Distribučná sieť v obci je realizovaná pomocou vzdušného NN rozvodu väčšinou na drevených stĺpoch značne v dezolátnom stave.

Telekomunikačné napojenie

Pre sídelný útvar Tvrdosovce je vybudovaná digitálna telefónna periférna ústredňa RSU. Obec je napojená na oblastný okružný optický kábel z centrálne v Nových Zámkoch. V roku 2001 bola na dve etapy riešená rekonštrukcia celej telekomunikačnej siete v obci. Na trase 31,5 km sa uložili telekomunikačné káble typu CEPKPFLE od 5XN 0,4 až do 400XN 0,4 do zeme, do káblových rýh 35x70 cm. V obci sú vybudované dva sieťové rozvody SR2/1 a SR2/2 umiestnené v skrinkách BOX1 a BOX2. Oblastná kapacita v RSU pre pripojovací bod je 1112, z toho v súčasnej dobe je využitých 842 pripojovacích bodov. Približne je obsadených 80 % celkovej kapacity. Účastnícky rozvod je riešený v celej obci, v uliciach vedeniami 10XN 0,4 uloženými v zemi. Na trase sú rozvodné skrinky CHUR040 a CHUR100.

Pripojenie jednotlivých objektov na strane, kde je vedené vedenie v zemi, je riešené zemnou účastníckou prípojkou cez skrinky ICAS2, káblom 1XN 0,4. Druhá strana ulice pomocou vzdušnej prípojky cez stĺpovú účastnícku skrinku SUR 04.

Podľa vyjadrenia Slovenských telekomunikácií v obci nie je problém s telekomunikačnými sieťami. Je možné napojenie aj nových účastníckych staníc v budúcnosti.

Ochranné pásmo telekomunikačného vedenia uloženého v zemi je 30 cm na každú stranu od osi kábla. V prípade križovania s ostatnými podzemnými vedeniami treba telekomunikačné vedenia aj dodatočne uložiť do chráničky.

Káblová televízia

V obci je vybudovaný vzdušný televízny rozvod. Ústredňa je umiestnená v objekte obecného úradu. Vzdušný rozvod je riešený samonosným vedením VCCJYN75-7,25 umiestneným na podperných bodoch rozvodu energetiky. Sú rozmiestnené zosilovacie a distribučné body po celej obci cca 100 ks. Frekvenčné pásmo vysielania je 32-300 MHz. Na rozvod je napojených približne 75 % domácností a podnikateľských subjektov, ako aj občianska vybavenosť.

Ústredňa má 21 distribučných kanálov, z toho 20 TV staníc a 1 rádiové pásmo VKV. Tu je umiestnené aj obecné štúdio, ktoré vysiela vlastné vysielanie cez ústredňu raz do týždňa. Na rozvod káblovej televízie je možné napojiť ďalších účastníkov až do 100 %, ale nie je možné zvýšiť počet distribučných kanálov. Je tu aj možnosť vyriešiť obecný rozhlas po jestvujúcom vzdušnom rozvode. Rozvod je riešený ako vzdušný. Z toho dôvodu je teplotne menej stabilný, úroveň signálu pre prijímateľa je závislá od počasia. Stávajú sa problémy aj poškodením vedenia pri manipuláciách v ich blízkosti. Najlepším riešením je uloženie rozvodu do zeme, ale až po uložení ostatných inžinierskych sietí do zeme. A to z toho dôvodu, aby nedošlo k poškodeniu TV rozvodu pri dodatočnom ukladaní ostatných vedení do zeme, lebo každý nový spoj a oprava na TV vedení zhoršuje kvalitu preneseného signálu.

2.4 Doprava

Cestná doprava

Cestná sieť v okolí obce je podľa charakteru delená na štátne cesty a miestne komunikácie, ktoré obhospodaruje a spravuje obecný úrad Tvrdosovce. Štátne cesty sú podľa správneho členenia rozdelené na I., II., III. triedy. Cez obec prechádza štátna cesta I. triedy č. 75 a železničná trať Štúrovo/Komárno – Nové Zámky – Šaľa – Galanta – Bratislava. Cesta I/75 na niektorých úsekoch územia obce je úzka, preto nevyhovuje v plnom rozsahu dopravným požiadavkám. Z hľadiska prejazdnosti obce je dôležité vybudovanie tzv. južnej cesty Bratislava – Košice, a možnosť napojenia na úsek Dunajská Streda – Nové Zámky. Pre obec je to výhodný variant, ktorý počítá s vybudovaním mostu južne od Selíc približne v priestoroch, kde teraz prechádza kompa do Vlčian. V tom prípade bude možné napojiť sa na túto cestu obnovou a predĺžením cesty do Jánošíkova. Priame napojenie na riekú Váh a na vodnú nádrž v Seliciach cyklotrasou je potrebné z hľadiska rozvoja turizmu. Z toho dôvodu je opodstatnené aj prepojenie jednotlivých obcí mirkoregiónu Cergát – Váh: cesta z Tvrdosoviec do Palárikova a z Palárikova do Zemného, z Tvrdosoviec do Selíc a do Rastislavíc (vedľa rybníka).

Dĺžka miestnych komunikácií je okolo 40 km. Zhruba polovica miestnych ciest a chodníkov vyžaduje úplnú obnovu, ostatné pravidelnú údržbu a opravu. 4 km od obce leží osada Jánošíkovo, do ktorej vedie betónová cesta (t. č. je vo veľmi zlom stave), v samotnej osade medzi domami nie sú vybudované bezprašné cesty. Dopravné zaťaženie cesty I/75 je viac ako 3000 vozidiel/24 hodín. Cesta III. triedy č. 50814 odbočuje v Tvrdosovciach z cesty I/75 smerom k železničnej

stanici, prechádza obcou v dĺžke 1700 m a predstavuje prístup k skládke nie nebezpečného odpadu k hospodárskemu dvoru ťažkej dopravy. Prístupová cesta od železnice k skládke predstavuje dĺžku 1150 m.

Prímestská doprava

Obyvatelia majú možnosť využiť dopravné služby autobusovými prímestskými linkami, ako aj diaľkovými linkami smerom na mesto Nová Zámky a Šaľa. Obec nemá vlastnú autobusovú stanicu.

Železničná doprava

Okrajom zastavaného územia obce prechádza železničná trať č. 370 Bratislava – Štúrovo. Železničná stanica je zaradená do III. kategórie. Frekvencia dopravy – zaťaženie železničnej trate predstavuje 240 vlakov/24 hodín. Obec má vlastnú železničnú stanicu.

2.5 Životné prostredie

Priemysel, energetika, doprava a ťažba nerastných surovín majú okrem hospodárskeho významu značne negatívny vplyv na krajinnoprirodné prostredie v katastrálnom území obce a jej blízkom okolí. Obec leží na území, ktoré sa vyznačuje väčšou alebo menšou variabilitou prírodných a antropogénnych javov, čo závisí od jeho geologických, geomorfologických a iných pomerov. Charakterizuje ju značná pestrosť prírodných hodnôt, ale aj rôznorodé spôsoby jeho hospodárskeho využitia. Prítomnosť prírodných hodnôt a potreba zvýšenej ochrany územia ovplyvňuje zákonite aj spoločensko-hospodársku činnosť v obci, ktorá sa prejavuje hlavne v možnosti zakladania len ekologicky nezávadných prevádzok a obmedzených možnostiach hospodárskeho využívania okolitých lesných porastov, vodných tokov a okolitej pôdy.

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno – historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov.

Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Obec v roku 2006 schválila svoj vlastný územný plán.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v obci pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 309/1991 Zb. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami v znení neskorších predpisov. Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším.

V obci Tvrdosovce je evidovaných 7 stredných zdrojov a jeden veľký zdroj znečistenia ovzdušia. Obecný úrad v Tvrdosovciach eviduje 31 malých zdrojov.

Výrazný negatívny vplyv na kvalitu ovzdušia má Duslo, a.s. Šaľa. Pri vzdialenosti 15 km od tohto zdroja znečistenia a pri prevládajúcom severozápadnom vetre vzniká riziko poškodenia zdravia obyvateľov obce, vegetácie a pôdy. Neprijemný zápach vyvoláva dráždenie horných dýchacích ciest a zažívacieho ústrojenstva.

Ďalším znečisťovateľom ovzdušia sú emisie z mobilných zdrojov. V prípade Tvrdosoviec je to automobilová doprava cesty I/75. Na tejto komunikácii bola v rámci katastra zaznamenaná 2. až 4. trieda znečistenia, t.j. mierne znečistenie po celej dĺžke komunikácie a miestami stredné až zvýšené znečistenie (rok merania 1995). (SAŽP, Environmentálne regionalizácia SR, 2002).

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý

nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne krajský úrad, samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Nasledujúca tabuľka prezentuje príjmy a výdavky obce so zabezpečením odvozu a likvidácie komunálneho odpadu.

Tab. 2 Výdavky na zabezpečenie odvozu a likvidácie TKO v obci od roku 2001 do 2006 (v tis. Sk)						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Príjmy	1230	1360	1399	1576	1749	2259
Výdavky	1281	1301	2937	*4554	**3248	2099
OcÚ Tvrdosovce						

* z toho úver a úroky na skládku NNO – 1694 tis.

** z toho úver a úroky na skládku NNO – 1646 tis.

V sledovanom období bol vývoj príjmov a výdavkov z odvozu a likvidácie komunálneho odpadu nerovnomerný. V roku 2001, 2003, 2004 a 2005 presahovali vynaložené prostriedky príjmy obce súvisiace so zabezpečením uvedenej služby. V roku 2002 a 2006 presahovali príjmy výdavky, čo je hlavným ekonomickým cieľom obce v tejto oblasti. V roku 2003, 2004 a 2005 boli uskutočnené investície na výstavbu a technické vybavenie skládky NNO.

Likvidáciu odpadu obec zabezpečuje cez verejnoprospešné služby obce /VPS/. Od roku 2004 prevádzkuje vlastnú skládku nie nebezpečného odpadu a od roku 2005 realizuje aj zber odpadu s vlastným vozidlom. V obci je (vybudovaný) provizórny zberný dvor pre separovaný odpad a obecné kompostovisko.

Tab. 3 Objem vyprodukovaných odpadov v obci Tvrdosovce od 2001 do 2006 (v tonách)						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Komunálny odpad	1000	1150	1180	1200	1200	1247,94
Separovaný odpad	-	-	30	80	150	168,08
OcÚ Tvrdosovce						

Do budúcnosti plánuje obec zefektívniť separáciu komunálneho odpadu, vybudovať nový zberný dvor vyhovujúci normám EÚ, čo by pozitívne vplývalo na znižovanie zaťaženia obecného rozpočtu, ako aj životné prostredie.

Lesné hospodárstvo

Podunajská pahorkatina je silne poznačená činnosťou človeka. Z pôvodnej lesnej pokrývky sa zachovali len nepatrné, prevažne dubové zvyšky v podobe drobných lesných enkláv a hájov. Hojný je i sekundárny agát biely (Robinia pseudoacacia).

Región sa vyznačuje vysokou biologickou rozmanitosťou, veľkou druhovou pestrosťou flóry a fauny. Na druhej strane však región má všeobecne málo mimolesnej zelene. Intenzifikáciou poľnohospodárstva utrpeli druhovo bohaté biocenózy kultúrnej stepi. Chemizáciou a vodohospodárskymi úpravami utrpeli mokradňové spoločenstvá druhovo najbohatšie. Odlesňovaním a intenzifikáciou lesného hospodárstva sú ekologicky ohrozené lesné ekosystémy. Z voľne žijúcich druhov rastlín a živočíchov je čoraz viac ohrozených úplným vyhynutím.

V riešenom území sa nenachádzajú lesy osobitného určenia a ochranné lesy. Jestvujúci lesný porast je v kategórii hospodársky les. Hospodárske lesy slúžia hlavne na produkciu drevnej hmoty pri súčasnom zabezpečovaní ostatných funkcií lesa.

Pôda

Kvalita pôdy patrí medzi najvýznamnejšie faktory využívania a rozvoja územia obce. Vzhľadom k veľmi dlhému času jej obnovy je potrebné v maximálnej miere zohľadňovať jej prirodzené vlastnosti. Rozsah pôdneho fondu je obmedzený, a práve preto musí byť v plnom rozsahu racionálne využívaný. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerné meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno-imisná kontaminácia pôd.

Veľmi významný a podstatný vplyv na pôdu v regióne majú exhaláty vznikajúce spaľovaním uhlia, najmä zlúčenín síry (spôsobujú okysľovanie pôd) a ťažké kovy. Fytotoxicita arzénom, olovom a inými ťažkými kovmi sa popisuje ako inhibícia enzýmových systémov, čo sa navonok prejavuje v

zníženom raste, vo vývoji a vo zvýšenom obsahu týchto prvkov v nadzemnej hmote. To má zároveň negatívny dopad na živočíšnu výrobu.

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej a veternej erózie a tiež zasoľovanie a pod.

V obci sú dominantne zastúpené černozeme. Černozeme patria k našim najlepším pôdam, preto ich treba chrániť a citlivo využívať. Minerálne hnojivá sú pri ich poľnohospodárskom využívaní veľmi efektívne, avšak nadmerné minerálne hnojenie môže znižovať obsah a zhoršovať kvalitu ich humusu. Závlahy sú vítaným doplnkom produkčného potenciálu černozemí.

U černozemí je dôležitý pravidelný monitoring na kontamináciu týchto pôd, pretože potenciálne kontaminované podzemné vody alúvií ale aj samotné povodňové kaly pochádzajú z rôznych zdrojov (prítokov). Ekopriestor fluvizemí je pre nás významný najmä ako potravinová základňa a zásobáreň vôd.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná ochrana a kultivácia pôdneho krytu, ktorá vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť nasledujúcou legislatívou:

- Zákon SNR č. 307/1992 Zb. o ochrane PPF v znení neskorších predpisov,
- Nariadenie vlády SR č. 152/1996 Z.z. o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy z PPF,
- Rozhodnutie MP SR č. 531/1994-540 o najvyšších prípustných hodnotách škodlivých látok v pôde a o určení organizácií oprávnených zisťovať skutočné hodnoty týchto látok.

Súvisiace právne normy:

- Zákon NR SR č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)
- Vyhláška UGKK SR č. 79/1996 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon NR SR o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam
- Zákon SNR č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov
- Zákon SNR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom
- Zákon NR SR č. 181/1995 Z.z. o pozemkových spoločenstvách
- Zákon NR SR č. 136/2000 Z.z. o hnojivách
- Zákon NR SR č. 332/1996 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve a o zmene zákona č. 61/1994 Zb. o rozvoji rastlinnej výroby v znení zákona č. 132/1989 Zb.
- Zákon NR SR č. 64/1997 Z.z. o užívaní pozemkov zriadených v záhradkových osadách a o usporiadaní vlastníctva k nim.

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone NR SR č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) s účinnosťou od 1. júna 2002. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Kvalita vody v tokoch je ovplyvňovaná produkciou priemyselných a splaškových vôd a intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou spojenou s používaním hnojív. Spomedzi sídelných jednotiek okresu je veľmi nepriaznivý stav v meste Nové Zámky. V oblasti znečisťovania a ohrozovania akosti povrchových a podzemných vôd v súčasnej dobe na území celého okresu sa javí nedisciplinovanosť a nerešpektovanie zákonných noriem obyvateľmi okresu, a to hlavne vypúšťaním obsahu žump do povrchových a podzemných vôd.

Zásobovanie pitnou vodou

V zmysle zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v zn.n.p. je obec zodpovedná za zásobovanie obce pitnou vodou a zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na jej

území. Vodovod, na ktorý je obec napojená, sa nachádza v správe Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s.

Oblasť je významnou z hľadiska prirodzenej akumulácie podzemných vôd, ktoré sa využívajú ako pitná voda. Keďže sa v dôsledku prírodných daností dostávajú povrchové znečistenia do týchto vôd bez dostatočnej filtrácie, ich kvalita priamo závisí od vhodného spôsobu ľudskej činnosti. V prvom rade ide o poľnohospodárstvo a s ním spojenú chemizáciu. Nesprávnymi postupmi a nakladaním s priemyselnými hnojivami a skládkami domového odpadu, ale i škodlivými zásahmi jednotlivcov, sa kvalita podzemných vôd znižuje.

Pokrytie vodovodnou infraštruktúrou je 95 %. Zásobovanie pitnou vodou zabezpečuje Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.

2.6 Obyvateľstvo

Oblasť ľudských zdrojov je zameraná na rozvoj vzdelanosti, zamestnanosti a trhu práce. Oblasť identifikované na lokálnej úrovni sú relevantné s Národným plánom zamestnanosti.

Z hľadiska vierovyznania je obec prakticky homogénna. Dominantná časť obyvateľov sa hlási k rímsko-katolíckemu vierovyznaniu. V malej miere sú zastúpené ostatné vierovyznania.

Tab. 4 Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania podľa sčítania ľudu.		
Ukazovateľ	1991	2001
Rímskokatolícke %	85,75	93,24
Evanjelické %	0,42	0,37
Gréckokatolícke %	0,02	0,06
Pravoslávne %	0,02	0,02
Čs. Husitské %	0,00	0,04
Bez vyznania %	2,81	3,89
Ostatné %	0,23	0,02
Nezistené %	10,77	1,68
OcÚ Tvrdosovce		

Demografia

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. Uvedený vývoj je charakteristický aj pre obec Tvrdosovce.

Tab. 5 Počet obyvateľov v obci od roku 2001 do roku 2006 (počet osôb)						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvateľov	5150	5216	5256	5280	5327	5331
OcÚ Tvrdosovce						

Celkový počet obyvateľov vykazuje v sledovanom období rastúci trend. Za sledované 6-ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov o 3,5 %, čo je asi dôsledkom prisťahovalectva do obce. Priemerný koeficient rastu dosiahol od roku 2001 do roka 2006 hodnotu 1,00702, čo predstavuje priemerný ročný nárast o 0,7 %. Predpokladaný vývoj do budúcnosti prezentuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 6 Predpokladaný počet obyvateľov v obci do roku 2010 (počet osôb)				
Ukazovateľ/Rok	2007	2008	2009	2010
Počet obyvateľov	5371	5411	5451	5491
OcÚ Tvrdosovce				

V prípade, že sa zachová doterajší trend vývoja, počet obyvateľov by sa mal v sledovanom období vyvíjať rovnomerne v smere nárastu počtu. Aj keď prognóza predpokladá určité zmiernenie nárastu, nebude mať významnejší negatívny vplyv na vývoj populačnej krivky. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu obyvateľov rómskeho etnika od roku 2001.

Tab. 7 Počet obyvateľov rómskeho etnika v obci od roku 2001 do 2006 (počet osôb)						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006

Počet obyvateľov	175	187	185	195	199	203
OcÚ Tvrdosovce						

Vývoj počtu obyvateľov rómskeho etnika zaznamenáva rastúci trend. Počas 6-ročného obdobia vzrástol počet obyvateľov rómskeho pôvodu o 16 %. Z hľadiska rozdelenia obyvateľstva podľa pohlavia permanentne mierne presahuje počet žien počet mužov. Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený úbytok obyvateľstva v obci.

Tab. 8 Prirodzený úbytok obyvateľstva v obci (osoby)						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Úbytok	-19	-17	-19	-14	-15	-17
OcÚ Tvrdosovce						

Vývoj ukazovateľa prirodzeného prírastku obyvateľstva v obci v sledovanom období vykazuje negatívny trend. Počet zomrelých v obci prekračuje počet živonarodených obyvateľov v každom roku sledovaného obdobia. Najvyšší úbytok obyvateľstva bol zaznamenaný v rokoch 2001 a 2003, kedy klesol počet obyvateľov v dôsledku prirodzených tendencií o 19.

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje vcelku rovnomerný vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v obci pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok pozitívny trend.

Tab. 9 Migračný prírastok / úbytok obyvateľov (osoby)						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Migračný prírastok	4	68	64	39	58	29
OcÚ Tvrdosovce						

Najväčší migračný prírastok obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2002. V uvedenom roku vzrástol počet obyvateľov v dôsledku migračných tendencií o 68. Uvedený pozitívny stav súvisí s dobrou alokáciou obce v blízkosti okresného mesta Nové Zámky a dobrou dopravnou infraštruktúrou: cesta do Bratislavy trvá asi 80 minút. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku obyvateľstva v obci, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku.

Tab. 10 Celkový prírastok / úbytok obyvateľov (osoby) v obci.						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Celkový prírastok	-15	51	45	25	43	12
OcÚ Tvrdosovce						

Ako prezentuje tabuľka, až na rok 2001 dochádzalo v obci v sledovanom období len k prírastku obyvateľstva. V ostatných rokoch absolútne čísla vyjadrujúce nárast obyvateľstva boli relatívne vysoké, z dlhodobého hľadiska a z hľadiska veľkosti sledovaného sídla má uvedený vývoj značne pozitívny dopad.

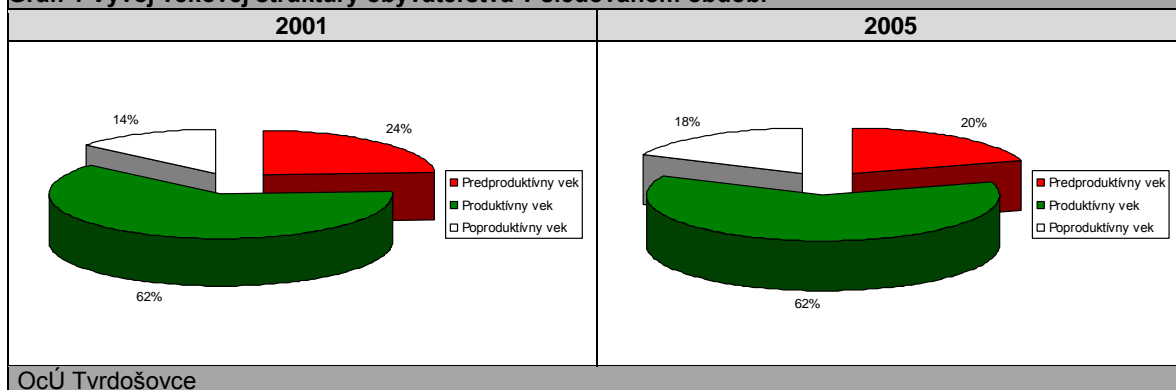
Veková štruktúra obyvateľstva obce

Nasledujúca tabuľka prezentuje aktuálnu vekovú štruktúru obyvateľov v rokoch 2001 až 2006. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v poproduktívnom veku. Počet obyvateľov v predproduktívnom veku zaznamenáva klesajúci trend, v skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný rastúci trend. Uvedený trend možno z pohľadu jej ďalšieho sociálno-hospodárskeho rozvoja považovať za značne negatívny s vysokým sklonom k starnutiu obyvateľstva. V sledovanom období klesol počet obyvateľov v predproduktívnom veku o 16,7 %.

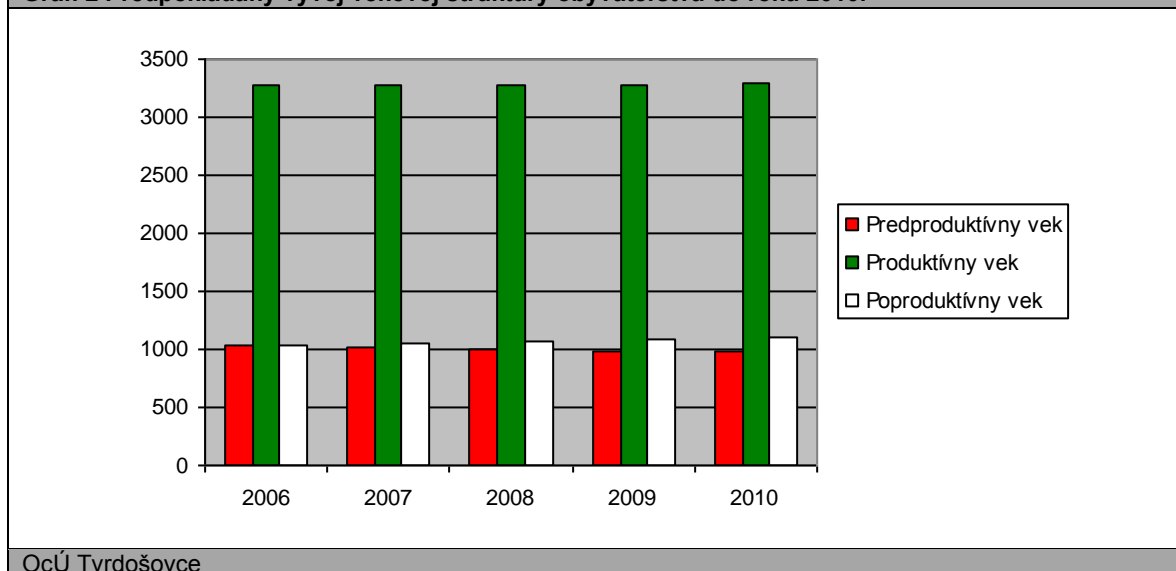
Tab. 11 Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín			
Ukazovateľ /Rok	Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek
2001	1246	3245	712
2002	1220	3176	781
2003	1176	3196	849
2004	1126	3247	892
2005	1079	3263	959

2006	1038	3290	1003
OcÚ Tvrdosovce			
Legenda: predproduktívny (0 – 14), produktívny (15 – 59m/54ž), poproduktívny (60+m/55ž). Index starnutia – pomer poproduktívnej zložky obyvateľstva k predproduktívnej			

Graf. 1 Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 5 rokov došlo vo vekových skupinách k výrazným zmenám. V absolútnych číslach došlo k výraznému poklesu obyvateľov v predproduktívnom veku. Z hľadiska budúceho vývoja obce uvedený vývoj spôsobí urýchlenie starnutia obyvateľstva v obci.

Graf. 2 Predpokladaný vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva do roku 2010.

Ako prezentuje graf č. 2. predpokladá sa výraznejší pokles obyvateľov v predproduktívnom veku, ktorý bude následkom viacerých faktorov. Ide predovšetkým o znižovanie pôrodnosti obyvateľstva, migračný úbytok spôsobený ekonomickými faktormi, ako aj prechodom časti obyvateľov do skupiny v produktívnom veku.

Tab. 12 Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín

Ukazovateľ/Rok	2007*	2008*	2009*	2010*
Predproduktívny vek	1026	1013	1007	1007
Produktívny vek	3293	3318	3340	3362
Poproduktívny vek	1052	1080	1104	1122
OcÚ Tvrdosovce				

* - prognóza

Vekovú štruktúru ekonomicky aktívneho obyvateľstva prezentuje nasledujúca tabuľka. Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu žien od 20 do 29 rokov a mužov v tej

istej vekovej skupine. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria muži od 55 do 59 rokov.

Tab. 13 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia v roku 2006

Vek	Muži	Ženy	Spolu
15 – 19	175	169	344
20 – 29	433	408	841
30 – 39	405	383	788
40 – 49	427	390	817
50 – 54	215	390	605
55 – 59	137	196	333
60 – 64	120	148	268
Spolu	1912	2084	3996
OcÚ Tvrdošovce			

Z ekonomického hľadiska je daná štruktúra vyhovujúca, nakoľko sa pomerne veľká časť ekonomicky činných obyvateľov pohybuje vo vekovej skupine od 20 do 40 rokov.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

V obci je štruktúra obyvateľstva prakticky heterogénna, s dvomi dominantnými národnostnými skupinami, čo dokazuje aj nasledujúca tabuľka.

Tab. 14 Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti (%) v roku 2005

Ukazovateľ/Národnosť	Trvalo bývajúce obyvateľstvo	z toho národnosť					
		slovenská	maďarská	rómska	česká	rusínska	ukrajinská
Štruktúra	5327	27	71,3	1,3	0,4	0,0	0,0
OcÚ Tvrdošovce							

Až 71,3 % obyvateľov obce sa hlási k maďarskej národnosti, 27 % sa hlási k slovenskej národnosti.

2.7 Vzdelanie a zamestnanosť

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce má nasledovnú štruktúru. Najväčší počet obyvateľov v mužskej populácii disponuje učňovským vzdelaním bez maturity. V prípade ženskej populácie pripadá najviac obyvateľov na základné vzdelanie. Minimálne percento pripadá na obyvateľov s vysokoškolským a vyšším odborným vzdelaním. Treťou najväčšou skupinou sú obyvatelia s úplným stredným vzdelaním s maturitou. Nasledujúca tabuľka prezentuje vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva v roku 2007.

Tab. 15 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva k 30.4.2007 podľa pohlavia.

Stupeň vzdelania / Pohlavie	Muži	Ženy	Spolu
Bez vzdelania / Základné vzdelanie	159	250	409
Učňovské bez maturity	259	134	393
Str. odb. bez maturity	23	15	38
Úplné stredné s maturitou	141	184	325
Vyššie odborné	3	2	5
Bakalárske	-	-	-
Vysokoškolské	33	41	74
Deti do 15 rokov	117	139	256
OcÚ Tvrdošovce			

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra výrazne negatívny pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci zvyšovať počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním, ako aj počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Trend vývoja vzdelanostnej štruktúry prezentuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 16 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva od roku 2001 do roku 2006 v %.						
Stupeň vzdelania/Pohlavie	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bez vzdelania	22	22	20	19	18	16
Základné vzdelanie	36	36	34	34	34	33
Vyučení	13	13	14	14	15	20
Str. odb. bez maturity	22	21	22	22	22	19
Úplné stredné s maturitou	3	4	5	6	6	10
Vysokoškolské	2	2	2	2	2	2
OcÚ Tvrdosovce						

Vývoj vzdelanostnej štruktúry sa v sledovanom období vyvíjal smerom k zvyšovaniu počtu obyvateľov s úplným stredným vzdelaním. Za pozitívny trend je možné považovať znižovanie počtu obyvateľov bez dosiahnutého stupňa vzdelania.

Vývoj nezamestnanosti

Od roku 1989 sa na vývoji zamestnanosti začalo výrazne prejavovať spomalenie dynamiky hospodárskeho rastu. Likvidácia pracovných miest v dôsledku transformačných a reštrukturalizačných procesov nebola kompenzovaná vytváraním nových pracovných miest v ozdravených častiach hospodárstva. Pre celú ekonomiku je charakteristická vysoká miera nezamestnanosti a nízka tvorba nových pracovných miest.

Vývoj nezamestnanosti v Nitrianskom kraji zaznamenáva v poslednom období mierne klesajúci trend. Mierne zlepšovanie situácie je výsledkom priamych zahraničných investícií, ktoré sú hlavným zdrojom tvorby nových pracovných miest. Od roku 2005 ľudia dochádzajú aj do priemyselného parku do Komáromu v Maďarsku. Absolútny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v obci prezentuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 17 Vývoj počtu evidovaných nezamestnaných v obci Tvrdosovce do roku 2006 (osoby)						
Ukazovateľ/Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Obec Tvrdosovce	598	584	554	430	300	268
OcÚ Tvrdosovce						

Štruktúra evidovaných nezamestnaných z hľadiska ich dosiahnutého vzdelania bola totožná s celoslovenskými štatistikami. Najväčší podiel na nezamestnanosti v obci v sledovanom období pripadal na obyvateľov so základným s stredným vzdelaním bez maturity. Od roku 2001 do roku 2006 klesol počet nezamestnaných obyvateľov celkovo o 55 %.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôbovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovania vytvárania nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR v Nových Zámkoch pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (APTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov APTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Štruktúra zamestnanosti

Reštrukturalizácia ekonomiky od konca osemdesiatych rokov mala významný dopad aj na zamestnanosť obyvateľstva v obci. Zmeny sa dotkli predovšetkým väčšiny priemyselných odvetví. Za posledné roky v absolútnom vyjadrení tu zamestnanosť značne poklesla. V relatívnom vyjadrení sa v sledovanom období štruktúra zamestnanosti v priemyselnom odvetví vyvíjala nasledovne. Najviac obyvateľov v obci je zamestnaných v oblasti potravinárskeho priemyslu. Ďalej sú obyvatelia zamestnaní v textilnom a odevnom priemysle.

Tab. 18 Priemerný evidenčný počet zamestnancov žijúcich v obci Tvrdosovce podľa priemyselných odvetví (%)				
Odvetvie/Roky	2003	2004	2005	2006
Priemysel spolu	57	57	58	59
Ťažba nerastných surovín	1	1	1	1
Potravinársky	8,5	8	7	6
Textilný, odevný a obuvný	10	8	8	7
Drevársky	-	-	-	-
Polygrafický	-	-	-	-
Chemický a farmaceutický	1	1	1	2
Výroba, rozvod energií a vody	1	2	2	2
OcÚ Tvrdosovce				

Celkovo v priemyselných odvetviach pracovalo v sledovanom období od 57 do 59 % obyvateľstva. Od roku 2004 bol zaznamenaný pokles obyvateľov pracujúcich v priemysle.

V nepriemyselných odvetviach bolo najviac obyvateľov obce zamestnaných v poľnohospodárstve. V priemere pripadal v sledovanom období na uvedené odvetvia podiel na zamestnanosti od 13 do 14 %.

Tab. 19 Priemerný počet zamestnancov žijúcich v obci pracujúcich v nepriemyselných sektoroch (%)				
Odvetvie/Roky	2003	2004	2005	2006
Pôdohospodárstvo vrátane lesného hospodárstva	15	14	13	13
Stavebníctvo	1	1	1	2
Obchod	1	1	1	1
Doprava, skladovanie	0,5	1	2	2
Pošta a telekomunikácie	0,5	0,5	0,5	0,5
Peňažníctvo a poisťovníctvo	0,5	0,5	0,5	1
Verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpeč.	0,5	0,5	0,5	0,5
Školstvo	1	1	1	1
Zdravotníctvo, soc. starostlivosť	0,5	0,5	0,5	0,5
Ostatné služby	1	2	3	4
OcÚ Tvrdosovce				

Najmenší podiel v nepriemyselných odvetviach pripadol na peňažníctvo a poisťovníctvo, ako aj verejnú správu, obranu, povinné sociálne zabezpečenie, poštové a telekomunikačné služby.

2.8 Bývanie

V 2005 tvorí v obci bytový fond 1942 bytov. Trvalo obývaných bytov bolo 1688.

Rozvoj v oblasti výstavby bytov

Nakoľko obec nemá dostatočné prostriedky na rozvoj bytového fondu, vo väčšine prípadov sa uskutočňuje výhradne z prostriedkov jednotlivých domácností. V roku 2006 bolo odovzdaných 24 bytových jednotiek postavených pomocou úveru zo ŠFRB a dotácie z MVarR.

Základné údaje o domovom a bytovom fonde

Nasledujúca tabuľka prezentuje stav bytového fondu v roku 2005. V obci bolo v roku 2005 evidovaných 1729 domov, z čoho 168 domov bolo neobývaných.

Tab. 20 Domový a bytový fond (byty, domy) v roku 2005				
Ukazovateľ / Domy	Domy spolu	Neobývané domy	Byty spolu	Neobývané byty
Počet domov	1729	168	1942	173

OcÚ Tvrdosovce

Ukazovatele úrovne bývania a vybavenosti boli nasledovné: na jeden byt v obci v priemere pripadalo 2,74 osôb, pričom na jednu osobu pripadlo v priemere 33,2 m² obytnej plochy.

Tab. 21 Ukazovatele úrovne bývania a vybavenosti domácností

Ukazovateľ	Priemerný počet				Podiel trvalo obývaných bytov s 3+ obytnými miestnosťami (v %)
	trvalo bývajúcich osôb na 1 trvalo obývaný byt	m ² obytnej plochy na 1 trvalo obývaný byt	obytných miestností na 1 trvalo obývaný byt	m ² obytnej plochy na osobu	
Obec Tvrdosovce	4,3	67	3,73	33,2	25
OcÚ Tvrdosovce					

Základným zámerom obce v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania vypracovaného Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR, z vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 124/1996 Z.z. o štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov a zo Sektorového operačného plánu pre oblasť rozvoja bývania, vypracovaného Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR na obdobie rokov 2000 – 2006.

Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť – dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ. Je potrebné pokračovať v bytovej výstavbe nájomných bytov a to buď pomocou úverov zo ŠFRB alebo aj pomocou prostriedkov zo súkromného sektora.

2.9 Podnikateľské subjekty

V obci pôsobí niekoľko podnikateľských subjektov. Vo väčšine prípadov sa jedná o malých a drobných podnikateľov a živnostníkov, ktorý sa orientujú predovšetkým na poskytovanie služieb občanom v obci. Orientujú sa na stavebníctvo, výrobu roliet, kovové brány, výrobu nábytku, reštauračné služby, výrobu a montáž plastových okien a stolárstvo.

Dominantnou hospodárskou činnosťou v obci je poľnohospodárska výroba. Prevažnú väčšinu výmery pôdy tvorí orná pôda. Vysoká bonita pôd umožňuje okrem pestovania poľnohospodárskych plodín a živočíšnej výroby i pestovanie zeleniny a ovocia, obec patrí medzi najproduktívnejšie na Slovensku, patrí do oblasti s potenciálom poľnohospodárskej krajiny I. stupňa, nížinná krajina s klímou černoziemí. Poľnohospodárske družstvo sa zameriava aj na potravinársku výrobu zhodnocovaním vypestovaných plodín, na území obce je umiestnená výroba tohto druhu so skladovaním. Podnikanie v poľnohospodárstve si hľadá miesto na trhu, výrobné programy sú výhľadovo otvorené. Rozvinutou produkciou je ovocinárstvo. V obci je celkovo 35 samostatne hospodáriacich roľníkov.

Funkciu zásobovania obce základným spotrebným tovarom plní niekoľko malometrážnych predajní a nákupné centrum v strede obce.

V obci má sídlo celkovo 32 spoločností s ručením obmedzeným a jedna verejná obchodná spoločnosť a dve družstvá.

2.10 Školstvo a vzdelanie

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a školské jedálne do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest.

Tab. 22 Počet žiakov v materských školách od roku 2001 do roku 2006

Ukazovateľ/Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006
-----------------	------	------	------	------	------	------

Žiaci	169	162	149	161	170	168
OcÚ Tvrdosovce						

V obci pôsobia dve základné školy a štyri materské školy, ktoré sa nachádzajú v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, až na cirkevnú MŠ, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Arcibiskupského úradu v Trnave. V roku 2006 MŠ navštevovalo 168 detí. Počet žiakov v ZŠ bol 513. Školy sú vybavené počítačovou učebňou s počítačmi a s pripojením na Internet. V čase mimo vyučovania ju môžu obyvatelia obce navštevovať za účelom kurzov výpočtovej techniky a vyhľadávania pracovných príležitostí.

Tab. 23 Počet žiakov v základných školách od roku 2001 do roku 2006

Ukazovateľ/Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Žiaci	622	581	597	580	565	513
OcÚ Tvrdosovce						

Čo sa týka ostatného materiálneho vybavenia škôl, postupne zastaráva a stáva sa nevyhovujúcim z hľadiska jeho ďalšieho využitia na pedagogické účely. V priebehu budúcich rokov obec plánuje postupnú obnovu a doplnenie materiálneho vybavenia, aby škola spĺňala bežné štandardy základných škôl. Celkové výdavky od roku 2001 do roku 2006 prezentuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 24 Celkové výdavky základných a materských škôl od roku 2001 do roku 2006 (v tis. Sk)

Ukazovateľ/Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Výdavky bežné		8 500	18 100	17 340	18 600	20 922
Výdavky kapitálové	-	-	3 293	1 329	-	1 837
OcÚ Tvrdosovce						

Z dôvodu nízkych finančných možností obce a nedostatočných normatívnych príspevkov na žiaka z Ministerstva školstva SR (ktoré nepostačujú ani na úhradu bežných výdavkov spojených s činnosťou školy), sa predpokladá uskutočňovanie investičných projektov v súvislosti s rekonštrukciou školy v dlhšom časovom období, prípadne s pomocou štrukturálnych fondov Európskej únie. V priebehu programovacieho obdobia bude potrebné kompletne rekonštruovať (strešná krytina, okná spôsobujúce vysoký únik tepla vo vykurovacom období - výmena okien a zateplenie budovy). Predpokladá sa aj rekonštrukcia sociálnych zariadení. Niektoré časti budovy školy sú v havarijnom stave v dôsledku zlého riešenia kanalizačných odtokov pri stavbe budovy. Komplexná rekonštrukcia budovy by bola riešením aj tohto stavu, ale kým sa nenájdu potrebné finančné prostriedky je nutné tieto závady riešiť ad-hoc.

2.11 Sociálna sféra

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálnu pomoc v zmysle zákona NR SR č. 195/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov. Nasledujúca tabuľka prezentuje výdavky obce na zabezpečenie sociálnych služieb.

Tab. 25 Celkové výdavky obce na zabezpečenie soc. služieb od roku 2001 do roku 2006 (v tis. Sk)

Ukazovateľ/Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Výdavky	125	136	995	1058	708	1098
OcÚ Tvrdosovce						

Obec zabezpečuje sociálne služby pre svojich obyvateľov sama. V súčasnosti poskytuje opatrovateľskú starostlivosť pre 4 obyvateľov v dôchodkovom veku.

2.12 Zdravotníctvo

V obci sa nachádza zdravotné stredisko. V stredisku sídli detská ambulancia, dvaja obvodní lekári pre dospelých, dve stomatologické ambulancie, gynekologická ambulancia a od roku 2006 aj

novozriadené rehabilitačné stredisko. V ďalšom období je potrebná komplexná rekonštrukcia budov Zdravotného strediska na Železničnej ulici s pomocou štrukturálnych fondov Európskej únie z dôvodu zastaralosti budov (rekonštrukcia fasády, rekonštrukcia strechy, izolovanie stien od spodnej vody, rekonštrukcia vnútorných priestorov a výmena okien).

2.13 Šport

Obyvatelia majú v obci dobré možnosti športového vyžitia. K dispozícii sú hlavne 2 futbalové ihriská, ktoré sa aj intenzívne využívajú. Obec plánuje do budúcnosti s výstavbou ďalšieho športového ihriska, ktoré by malo slúžiť hlavne nižším vekovým skupinám obyvateľov, ale aj turistom a iným návštevníkom obce. V obci je vybudované termálne kúpalisko, ktoré je zastaralé, a ktoré si vyžaduje nevyhnutnú rekonštrukciu. Obec vlastní projektovú dokumentáciu na stavbu nového kúpeľno-relaxačného centra na mieste súčasného kúpaliska, kde je ale potrebné zabezpečiť financovanie stavby buď pomocou štrukturálnych fondov Európskej únie alebo cez súkromných investorov.

Tab. 26 Výdavky na zabezpečenie kultúry v obci od roku 2001 do 2006 (v tis. Sk)

Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Výdavky	875	1278	1829	1945	2456	2847
OcÚ Tvrdosovce						

V oblasti športových aktivít, ktoré sa neviažu na vybudovanú (resp. absentujúcu) športovú infraštruktúru, obec a jej okolie ponúka široké možnosti. V letných mesiacoch ide predovšetkým o cykloturistiku, poľovníctvo a rybolov.

2.14 Ubytovacie zariadenia

V súčasnosti sa v obci nachádza špecializované ubytovacie zariadenie s kapacitou 48 osôb.

2.15 Stravovacie a reštauračné služby

Stravovacie a reštauračné služby sú poskytované v miestnych reštauráciách, pohostinstvách, ako aj niektorých iných zariadeniach. V obci sa nachádza reštaurácia KELLY, reštaurácia Rozálka, Donátos - Bagetéria, Drink bar a Sekan – lahôdky.

2.16 Cestovný ruch

Rekreácia a kúpeľníctvo

Na území obce sa nachádza geotermálny vrt, dnes jeho termálnu energiu využívajú v malej miere skleníky Poľnohospodárskeho družstva a miestne kúpalisko v letnom období. Využitie tejto obnoviteľnej energie nie je ale dostačujúce.

Charakteristika vrtu – hĺbka 2406 m, výdatnosť 12 l/s, teplota 71°C, mineralizácia 2,4 g/l. Geotermálna voda má vysoké energetické hodnoty. Z technologického hľadiska energetická kapacita vrtu ponúka možnosť vykurovania 100 RD, vybudovanie celoročného zariadenia termálnych kúpeľov, plus hospodárske využitie formou vychladzovania použitej vody. Použitím tepelných čerpadiel je možné energetický efekt geotermálneho zdroja zväčšiť. Návrhom je tento energetický zdroj využiť primárne – rekreácia, sekundárne – bývanie, skleníkové hospodárstvo je v zániku. Pod pojmom návrh sa rozumie etapovitá výstavba najvýhodnejšej formy rekreačného areálu. Základným poslaním jeho funkčného zamerania sú kúpaliská. Z hľadiska rozsahu služieb – bazény s dennou a víkendovou rekreáciou /A/ - bazény v štýle Wellness s dovolenkovou rekreáciou /B/. Termálne zariadenie sústredené do jedného funkčného celku, rozdelenie na časť lokálnu – obec a verejnú – región. Návrhom ÚP je umiestnenie zariadenia s výhľadom celoročnej prevádzky na ploche skleníkov smerom k Novozámockej ceste, spojenie s historickým jadrom obce. Umiestnenie areálu uprednostňuje priamu urbanistickú väzbu historickej a novej štruktúry zástavby. Záchytné parkovisko je bezprostredne umiestnené pri Novozámockej ceste, dopravne

regulované prepojenie areálu na obec v smere do historického jadra obce. Súčasťou areálu je potok s funkciou odvádzania využitej vody so zdržou na zlepšenie vodohospodárskych pomerov územia.

V prvej etape je ale možné vybudovať termálne zariadenie – kúpeľno-relaxačné centrum na mieste súčasného termálneho kúpaliska s menšou kapacitou, na ktorú už obec vlastní projektovú dokumentáciu, kde je ale potrebné zabezpečiť financovanie stavby buď pomocou štrukturálnych fondov Európskej únie alebo cez súkromných investorov.

Turistika

Doplňujúcimi zariadeniami kúpeľnej turistiky v obci sú zariadenia:

- koniareň Palomino; jazdiareň, výlety na koňoch,
- domáca gastronómia; reštaurácie, bary,
- výletné miesta v prírode; lúky grilovania a posedenia,
- domáca produkcia; pivnice a ponuky poľnohospodárstva,
- rybná bašta; zariadenie pohostenia pri vodnej nádrži.

Na území obce sa nachádza výletné miesto pri vodnej nádrži na Tvrdosovskom potoku. Miesto má funkciu letných vychádzok spojené s rybolovom. Využitie vodnej nádrže je určené manipulačným poriadkom, príslušné územie má určenú funkciu ochranného pásma, vychádzková trasa spevneným chodníkom popri potoku ako súčasť ochranného pásma. Návrhom ÚP obce je v zázemí vodnej nádrže postaviť objekt hospodárskeho (rybolovného) poslanca s funkciou agroturistiky, rybná bašta.

Osada Jánošíkovo je návrhom predurčená byť miestom agroturistickej prevádzky a to prostredníctvom obnovy jej hospodárskeho postavenia v krajine. Výhľadom je začleniť do vymedzeného obytného územia hospodársku usadlosť s agroturistickou ponukou zhodnotenia domácich poľnohospodárskych produktov. Osada návrhom ÚP-o sa začleňuje do zastavaného územia obce s funkciou bývania.

2.17 Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2001 – 2006

V sledovanom období vykazovalo hospodárenie obce rovnomerný vývoj.

Tab. 27 Prehľad hospodárenia obce v období od 2001 – 2006 (tis. Sk)

Ukazovateľ / Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bežné príjmy	28.530	32.052	50.272	43.321	63.978	17.190
Kapitálové príjmy	3.200	9.122	4.245	1.637	2.693	15.104
Príjmy spolu	31.730	41.174	54.517	44.958	66.671	32.294
% plnenia príjmov	95,13	97,08	96,26	97,17	103,26	100
Bežné výdavky	25.320	27.923	41.532	40.472	45.658	48.762
Kapitálové výdavky	3.200	5.441	12.363	2.413	16.457	36.533
Výdavky spolu	28.520	33.364	53.895	42.885	62.115	85.294
% plnenia výdavkov	97,51	95,34	95,16	92,59	96,2	-
Zisk/strata	+3.210	+7.810	+622	+2.073	+4.556	-
OcÚ Tvrdosovce						

Ako prezentuje tabuľka, v každom roku hospodárila obec s kladným hospodárskym výsledkom. V roku 2002 vykázala obec prebytok rozpočtu vo výške 7810 tis. Sk. Vzhľadom na veľkosť obce možno hospodárenie obce považovať za veľmi pozitívne s tendenciou trvalej stability zabezpečenia všetkých potrebných samosprávnych funkcií. Nasledujúca tabuľka prezentuje stav majetku obce k 31.12.2006. Obec disponovala týmto majetkom:

Tab. 28 Prehľad majetku obce v roku 2006

Majetok	Suma (v Sk)
Software	0
Pozemky	41.160.535
Stavby	108.264.081
Ostatný HIM	1.733.640
Spolu majetok	151.158.256
OcÚ Tvrdosovce	

Najväčší podiel majetku obce pripadal na hmotný investičný majetok. K uvedenému termínu disponovala obec stavbami v hodnote 92,3 mil. Sk. Ostatný hmotný investičný majetok bol ohodnotený na 36,8 mil. Sk. Obec k uvedenému dátumu disponovala pozemkami v hodnote 38,5 mil. Sk.

2.18 Samospráva

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientskeho prístupu riešiaci ako vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov Obecného zastupiteľstva k občanom a návštevníkom obce. Nasledujúca tabuľka prezentuje celkové výdavky na chod samosprávy v tis. Sk.

Tab. 29 Výdavky obce na chod samospráva od 2001 do 2006						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Obec	3 120	3 557	7 650	7 881	8 738	10215
OcÚ Tvrdosovce						

Vývoj celkových výdavkov v sledovanom období zaznamenáva rastúci trend. Od roku 2001 do roku 2006 vzrástol objem vynaložených prostriedkov na chod samosprávy o 225 %. Nárast výdavkov bol kompenzovaný nárastom príjmov z podielových daní a miestnych poplatkov, ktorých výšku prezentuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 30 Príjmy obce z podielových daní a poplatkov od 2001 do 2006 (v tis. Sk)						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Podielové dane	8950	9272	9706	10868	23258	26515
Miestne poplatky	7321	7529	5372	7654	7096	7163
OcÚ Tvrdosovce						

S výkonom svojich samosprávnych funkcií súvisí aj zabezpečovanie komunálnych služieb v obci. Nasledujúca tabuľka prezentuje výdavky obce Tvrdosovce na zabezpečenie týchto služieb. Najväčší podiel výdavkov pripadal na zabezpečenie údržby miestnych komunikácií.

Tab. 31 Výdavky obce na zabezpečenie komunálnych služieb 2001 do 2006						
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Úprava verejných priestranstiev	435	309	197	231	382	692
Údržba miestnych komunikácií	1230	666	925	58	1191	595
Cintorínske služby	65	87	61	81	133	235
Verejné osvetlenie	450	413	437	400	436	942
Iné	-	-	5018	2456	2367	-
OcÚ Tvrdosovce						

Najmenej výdavkov bolo vynaložených na zabezpečenie cintorínskych služieb, ktoré sa týkali v prevažnej miere údržby verejných priestranstiev v areály cintorína.

3. VÍZIA OBCE

Obec Tvrdosovce bude obcou, ktorá bude vyvážene zabezpečovať podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov. Obec plnohodnotne využije svoj prírodný a historický potenciál za účelom rozvoja cestovného ruchu – aktívneho, pasívneho a poznávacieho. Obec bude vyvážene a ohľaduplne využívať svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľad'ovania. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu obec prezentuje svoje kultúrne tradície a zvyklosti v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky. Bude sa snažiť vytvárať vhodné podmienky na rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu. Okrem toho sa obec bude snažiť zabezpečiť pracovné miesta pre svojich obyvateľov, ktorí tvoria rizikovú skupinu na trhu práce.

4. PRIORITNÉ ROZVOJOVÉ OBLASTI OBCE

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – nedostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým, že je definovaný, napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajú z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné nasledovné rozvojové oblasti:

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít a na vytváranie nových pracovných príležitostí.

2. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva.

3. Životné prostredie

Trvalo udržateľné životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

5. Školstvo a šport

Zlepšenie technického stavu a vybavenia školy. Údržba a skvalitnenie športového areálu ako aj príslušných ihrísk. Komplexná rekonštrukcia futbalového ihriska s príslušenstvom ako aj výstavba krytého a otvorených bazénov na termálnom kúpalisku.

6. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradou povinnosťou obce – s tým je spojená výstavba kultúrneho centra na tieto aktivity. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

7. Cestovný ruch a public relations

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kanceláriami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia obce a to najmä prostredníctvom www-stránky.

5. SWOT ANALÝZY

Nasledujúce SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

5.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

5.2 Technická infraštruktúra

5.3 Životné prostredie

5.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo

5.5 Školstvo a šport

5.6 Kultúra

5.7 Cestovný ruch a public relations

Analýza SWOT

Analýza SWOT pomôže zamerať pozornosť na kľúčové oblasti vo vnútri obce. Využitá bude hlavne pri budovaní jej silných stránok, odstraňovaní slabých stránok alebo ich akceptovaní (pokiaľ ich nie je možné odstrániť), využívaní príležitostí a vyrovnaní sa s rizikami vonkajšieho prostredia. SWOT analýza bude základným dokumentom a východiskom pre tvorbu stratégie obce a strategického plánovania.

Analýza silných a slabých stránok sleduje súčasný stav z hľadiska vnútorných faktorov, odhaľuje, čo je v obci pozitívne a negatívne. Silnou stránkou obce sú jej prirodzené dispozície a akákoľvek konkurenčná výhoda. Slabou stránkou je to, čo obci chýba, alebo čo sa robí nedostatočne v porovnaní s inými.

Analýza príležitostí a ohrození sa zameriava na budúci rozvoj obce z hľadiska vonkajších faktorov, určuje možnosti rozvoja a riziká, s ktorými treba rátať. Príležitosťou obce je akýkoľvek pozitívny trend, ktorý môže byť impulzom pre jej ďalší rozvoj v prípade, že sa nájdu zdroje na jeho realizáciu a bude oň záujem. Ohrozením obce sú akékoľvek nevýhodné trendy alebo smery vývoja na úrovni miestnej ale aj regionálnej, národnej či celosvetovej, ktoré ju v negatívnom smere ovplyvňujú.

Syntéza výsledkov analýzy SWOT porovná vonkajšie hrozby a príležitosti s vnútornými silnými a slabými stránkami. Ich kombináciou a prienikom vznikne stratégia ako vyvažujúci faktor, ktorý uvedie obec do súladu s jej okolím. Vzhľadom na rozdielny význam a váhu jednotlivých analyzovaných položiek bude mať obec k dispozícii rozličné varianty stratégie:

- 1.Stratégia SO - najatraktívnejší strategický variant. Obec si ju zvolí, ak prevažujú sily nad slabosťami a príležitosti nad hrozbami. Odporúča sa ofenzívna stratégia z pozície sily.
- 2.Stratégia ST - stratégia silnej, ktorá sa nachádza v nepriaznivom prostredí. Odporúča sa defenzívna stratégia, ktorou si obec chráni už vydanú pozíciu.
- 3.Stratégia WO - túto stratégiu si volí, ak prevažujú slabosti nad silami, nachádza sa však v atraktívnom prostredí. Aby obec využila naskytujúce sa príležitosti, na ktorých zvládnutie nemá dostatok vnútorných schopností, snaží sa postupne posilňovať svoju pozíciu a odstrániť nedostatky.
- 4.Stratégia WT - vhodná pre obec, ktorá je slabá a navyše sa nachádza v neatraktívnom prírodnom a sociálno-ekonomickom prostredí.

5.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- existencia vhodných plôch pre budovanie priemyselnej zóny,- dostatok pracovnej sily, ktoré sú k dispozícii pre priemyselne zamerané podniky,- dobré klimatické podmienky na pestovanie teplomilných rastlín,- prítomnosť firiem s dobrým rozvojovým potenciálom,- prechádzajúca cesta I. triedy spájajúca mesto Šaľu a Nové Zámky,- výhodná geografická poloha obce v blízkosti okresného mesta Nové Zámky,- rýchla dostupnosť krajského mesta Nitra, a hlavného mesta Bratislavy,- prítomnosť železničnej dopravy - trať č. 130, spájajúca Bratislavu s Budapešťou,- vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku,- až 35 samostatne hospodáriacich roľníkov,- rozvinuté skleníkové hospodárstvo,- 34 spoločností s ručením obmedzením,- prítomnosť firmy zameranej na výrobu plastových okien,- tradícia výroby plastových rolíet,- existencia stolárstva a drevovýroby,- existencia reštauračných zariadení,- turistická ubytovňa s kapacitou 48 osôb	<ul style="list-style-type: none">- nevyriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom a stavbám, ktoré sa môžu stať prekážkou pri rozvoji podnikateľských aktivít a pri výbere lokalít na priemyselnú zónu- zlý technický stav termálneho kúpaliska,- nedostatočne rozvinuté služby cestovného ruchu pre potreby termálneho kúpaliska,- nízky rozpočet výdavkov obce nedovoľuje v dostatočnej miere podporovať podnikateľské aktivity obyvateľstva,- obmedzený informačný systém na komunikáciu samospráva – podnikatelia - občania- nedostatok investičného kapitálu z vlastných zdrojov,- vysoká finančná zaťaženosť a administratívne bariéry obmedzujúce rozvoj podnikania,- nedostatočné využitie existujúcich výrobných kapacít,- nedostatočná miera tvorby finančných zdrojov u fyzických osôb, ktorá zabraňuje rozvoju podnikateľských aktivít,- nedostatočná podpora poľnohospodárskych podnikov,- nedostatočná miera tvorby finančných zdrojov na nákup a inštaláciu moderných efektívnych výrobných technológií
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- dostatok ľudských zdrojov s dostatočnými skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva,- existencia vhodných podmienok na rozvoj poľnohospodárstva,- maximálna podpora podnikateľov a vytváranie vhodných podnikateľských podmienok,- rozvoj technickej infraštruktúry,- rozvoj informačných technológií – lepší prístup k informáciám,- zlepšenie prístupu malých a stredných podnikateľov k financiám,- možnosť vstupu zahraničných investorov do existujúcej infraštruktúry v priemysle,- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,- rozvoj environmentálne vhodných technológií,- zahraničné investície,- podpora rozvojových investícií,- vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách,- spájanie pravidelných, tradičných kultúrnych aktivít s podnikateľskými aktivitami, resp. organizovanie kultúrnych aktivít pre podnikateľské účely (poznávacia a kultúrna turistika),- zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva môže byť hybnou silou rozvoja podnikateľských aktivít	<ul style="list-style-type: none">- pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry,- administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu,- veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EÚ,- nedostatok investičného kapitálu,- neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity,- neochota obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania

5.2 Technická infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- vybudovaná sieť na rozvod elektrickej energie,- celkový počet 11 trafostaníc kapacitne postačuje súčasným potrebám obce,- dobré zásobovanie obyvateľov obce pitnou vodou- dobré prepojenie obecnej komunikácie na hlavnú cestnú sieť,- dostupná železničná sieť prechádzajúca obcou - trať č. 130,- existencia chodníkov popri cestách,- existencia domu smútku v areáli obecného cintorína,- existencia verejného osvetlenia,- digitálna telekomunikačná sieť,- pokrytie signálom mobilných operátorov,- z funkčného hľadiska veľmi vyhovujúci systém regionálnej autobusovej a železničnej dopravy,- kompletná plynofikácia obce,- existencia verejného rozhlasu a káblovej televízie- dostupnosť informačnej siete Internet mimo vyučovacích hodín v budove základnej školy,- existencia Poľnohospodárskeho družstva s potrebnou zásobou suroviny na biomasu	<ul style="list-style-type: none">- nevyhovujúci stav verejného osvetlenia, potreba dobudovania a stálej údržby,- absencia splaškovej kanalizácie,- absencia ČOV,- celková dĺžka miestnych komunikácií - 40 km kladie vysoké nároky na obecný rozpočet,- potrebná rekonštrukcia miestneho vodovodu,- zlý technický stav miestnych komunikácií, ktoré sú vplyvom poveternostných podmienok v značnom štádiu zvetrania,- zlý technický stav miestneho verejného rozhlasu,- nevyhovujúci stav korýt miestnych tokov,- negatívny stav nehnuteľného majetku obce – obecný úrad, základná škola, zdravotné stredisko- nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,- nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nedostupnosť vysokokvalitných informačných služieb verejnými alebo súkromnými operátormi,- nízka penetrácia užívateľov internetu (v dôsledku vysokých cien)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- rekonštrukcia miestneho rozhlasu s výhľadom na vybudovanie miestneho bezdrôtového rozhlasu,- rekonštrukcia mostov a lávok,- rekonštrukcia miestnych komunikácií,- dobudovanie chodníkov popri miestnych komunikáciách,- rekonštrukcia verejného osvetlenia a jeho rozšírenie na neosvetlené časti obce,- zriadenie vysokorýchlostného Internetu DSL, prípadne WI-FI, ktorý by bol významným pozitívnym prvkom pri hľadaní si zamestnania a rozvoji podnikateľských aktivít,- rekonštrukcia a dobudovanie miestneho vodovodu a eliminácia jeho stratovosti,- vybudovanie splaškovej kanalizačnej siete a výtlačného potrubia do Palárikova, eventuálne vybudovanie vlastnej ČOV- vybudovanie a obnova kanalizačnej siete na odvedenie dažďových vôd do existujúcej siete miestnych potokov a kanálov- príprava a nákup pozemkov pre budúcu priemyselnú zónu v obci,- zavedenie elektrických, plynových, vodovodných a kanalizačných prípojk do novej priemyselnej zóny,- využitie tunajšieho termálneho vrtu s prírodnou minerálnou vodou na ekonomické účely – vykurovanie a ďalší rozvoj cestovného ruchu,- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,- využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov,- zvýšenie počítačovej gramotnosti,- zníženie cien využívania Internetu,- rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí,- existujúca infraštruktúra pre rozvoj priemyselnej zóny v obci,	<ul style="list-style-type: none">- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu,- zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií,- absencia chodníkov popri miestnych cestných komunikáciách,- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov,- finančná náročnosť pri spolufinancovaní projektov z fondov EÚ,- nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk

- vybud. výrobného závodu na spracov. biomasy

5.3 Životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kompletná plynofikácia obce, - kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - vysoká hustota vzácnych prírodných úkazov, - separácia TKO v komoditách - papier, železo, akumulátory, elektronický šrot, pneumatiky, tetra pak, PE – fólie, - existencia chránených území, - až 90 % využitie zemného plynu na potreby zabezpečovania tepla, - vlastná skládka NNO - ročné sklad., min 5230m³, - celkový objem skládky – 55.695m³, - systém likvidácie a odvozu TKO verejnoprospešnými službami obce 	<ul style="list-style-type: none"> - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy, - v širšom okolí prítomné výrobné prevádzky spôsobujúce nadmernú produkciu polietavých častíc prachu, - prítomnosť medzinárodnej cesty s nadmernou produkciou exhalátov a v zimných mesiacoch aj prachu z posypových materiálov, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov, - sídlo ekologicky záťažových prevádzok alokovaných v Nitrianskom kraji – Šaľa a Nové Zámky, - kyslé dažde znehodnocujúce lesný porast v okolí, - nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce acidifikáciu pôdy, - existencia čiernych skládok, - absencia oddychovej zóny pre obyvateľov, - znefunkčnenie odvodňovacích jarkov a prírodnej siete jazier, - neexistencia splaškovej kanalizácie
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - úprava verejných plôch, - obnova odvodňovacích jarkov, - vyčistenie jazier, zachytávajúce dažďovú vodu, - rekonštrukcia miestnych komunikácií, - výstavba a spustenie ČOV, - vybudovanie miestnej kanalizácie, - možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, - dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, ďalej zvýhodniť obyvateľov pri separácii odpadov - výstavba oddychovej zóny v širšom centre obce, - výstavba športovo – rekreačného areálu v obci, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - obnoviteľné zdroje energie – geotermálna energia, energia biomasy, veterná energia, - vybudovanie výrobného závodu na spracovanie biomasy - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle 	<ul style="list-style-type: none"> - zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja, - zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmerného využívania fosílnych palív domácnosťami, - ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami, - nárast množstva vyvázaných odpadov, - nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi, slabá motivácia pri separovaní odpadov - neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok

5.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- opatrovateľská služba zabezpečená obcou,- rozvinutá sieť sociálnych zariadení a služieb v príľahlých sídlach,- dobrá dostupnosť zdravotníckeho zariadenia priamo v obci - prítomnosť praktického lekára pre dospelých, deti, stomatologická ambulancia a gynekologická ambulancia, rehabilitačné stredisko- existencia združení na podporu aktivít mladých,- existencia klubu dôchodcov,- prítomnosť kultúrneho spolku Csemadok,- prítomnosť Zväzu invalidov,- prítomnosť Spolku železničiarov,- existencia Klubu mladých mamičiek- prítomnosť SČK- podpora novorodencov, študentov- vianočné balíčky pre seniorov- možnosť prepravy osôb do zdravotných zariadení	<ul style="list-style-type: none">- nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb,- absencia domova sociálnych služieb,- absencia domova dôchodcov,- absencia oddychovej zóny pre seniorov a ostatné vekové kategórie,- ekonomická situácia obyvateľstva zabraňuje častokrát potrebnú návštevu ordinácie praktického a následne špecializovaného lekára, zdravotný stav obyvateľstva
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva,- zlepšenie sociálneho povedomia rómskeho etnika,- rozšírenie opatrovateľskej služby,- zlepšenie štandardu zdravotníckych zariadení v dostupných zariadeniach,- založenie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby,- možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU,- zriadenie denného stacionáru pre dôchodcov- výstavba domova dôchodcov- komplexná rekonštrukcia zdravotného strediska- zabezpečenie ďalších ambulancií špecializovaných lekárskejších služieb	<ul style="list-style-type: none">- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii,- zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva,- zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku,- rast počtu srdcovo-cievnych chorôb,- nárast nádorových ochorení,- vysoký výskyt alergických ochorení,- pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť

5.5 Školstvo a šport

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- dlhoročná tradícia v oblasti vzdelávania – inštitucionalizované od roku 1895,- existencia materskej školy s kapacitou 150 detí,- existencia Základnej školy s vyučovacím jazykom slovenským s počtom 350 žiakov,- existencia Základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským s počtom 190 žiakov,- dobré výchovno – vzdelávacie výsledky základných škôl,- základná škola pripojená na sieť internet,- existencia Centra voľného času,- prítomnosť počítačovej učebne,- dostatok priestorov na výkon vzdelávacej činnosti,- využívanie priestorov škôl a školských zariadení pre verejnosť,- existencia Obecnej knižnice so 16 tis. knižnými titulmi,- existencia futbalového ihriska,- existencia poľovníckych revírov,- činný športový klub v obci,- existencia telocvične pri základnej škole	<ul style="list-style-type: none">- deficit v materiálno – technickom vybavení školy,- potreba zateplenia budov základných škôl,- potreba výmeny strešnej krytiny,- potreba výmeny okien na budovách materskej a základnej školy,- potreba výmeny kotlov v materskej škole- potrebná rekonštrukcia sociálnych zariadení,- potreba odstránenia havarijného stavu v dôsledku zlého vybudovania kanalizačnej siete základnej školy- nedostatok športových ihrísk v okolí školy,- pomalé zavádzanie informačných technológií do školy,- nedostatok moderných učebných pomôcok,- neatraktivnosť učiteľského povolania a neadekvátne finančné ohodnotenie,- deficit finančných prostriedkov znamená sústavné obmedzovanie nákupu nástrojov a zariadení v školstve,- nesystémová reforma vzdelávacej sústavy,- absencia športovo-rekreačnej zóny obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- komplexná rekonštrukcia budovy základnej školy- ďalšie zavádzanie výpočtovej techniky do školy - zvýšenie počítačovej gramotnosti žiakov a učiteľov,- koordinácia výchovy a vzdelávania so všetkými odbornými inštitúciami,- výstavba oddychovej a športovej zóny v obci,- výstavba detského ihriska podľa noriem EÚ- zefektívnenie spolupráce s okresným mestom na regionálnej úrovni,- výstavba športového areálu v areály základnej školy,- podpora záujmových krúžkov zo strany obce,- finančná podpora Obecnej knižnice a Centra voľného času zo strany obce- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	<ul style="list-style-type: none">- vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...),- nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov,- nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov,- nárast sociálnej ohrozenosti mládeže,- nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov

5.6 Kultúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- dlhoročná história obce, tradície,- prítomnosť kultúrnych pamiatok (kostol, Rákocziho pomník, Pomník padlých),- rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru,- dobré kultúrne povedomie obyvateľov,- činnosť obecných citarášov,- činné 3 spevokoly,- mažoretky,- existencia folklórnej tanečnej skupiny,- činné 3 hudobné skupiny,- existencia Obecnjej knižnice,- existencia obecného múzea	<ul style="list-style-type: none">- nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj,- absencia kultúrneho domu,- nevyhovujúce priestory v Centre voľného času pre kultúrne aktivity, potrebná komplexná rekonštrukcia,- nerozvinutá kultúrna turistika,- slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce,- nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia,- chátrajúci stav kultúrnych pamiatok,- neexistencia zariadenie propagujúceho tradičné remeslá z okolia obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- výstavba nového domu kultúry,- ďalšie usporadúvanie Dní Svätého Štefana,- rozvinúť kultúrne povedomie a tradície pri rómskej mládeži,- spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí,- usporadúvanie výročných kultúrnych podujatí pri príležitosti prvej zmienky o obci,- cezhraničná spolupráca s Maďarskou republikou v oblasti kultúry,- každoročné folklórne slávnosti,- lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce,- výstavba izby folklóru a zvyklostí obce,- výstavba remeselného dvora,- rozšírenie Obecného múzea- rozvoj sponzorovania kultúry,- obnova zanikajúcich tradícií,- vydanie multimediálnych propagačných materiálov o obci, jej kultúrnom dedičstve a tradícii,- zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni,- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	<ul style="list-style-type: none">- nezáujem obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia,- slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC,- posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre,- nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia na obce,- neuskutočnená výstavba kultúrneho domu

5.7 Cestovný ruch a public relations

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- bohaté kultúrne dedičstvo,- ubytovacie zariadenie s kapacitou 48 osôb,- dostatok stravovacích zariadení,- existencia termálneho kúpaliska,- prírodné krásy v okolí obce,- strategická východisková poloha na poznávacie výlety do širšieho okolia obce,- existencia poľovníckeho revíru,- existencia rybárskych revírov,- Rákocziho pomník z r. 1706- pomník padlých v I. a II. Svetovej vojne	<ul style="list-style-type: none">- ubytovacie zariadenia sú v zlom technickom stave- termálne kúpalisko potrebuje komplexnú rekonštrukciu- málo rozvinutý cestovný ruch,- nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce,- nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu,- slabá kooperácia s cestovnými kancelármi,- slabá propagácia tradičných umení a remesiel v obci,- nedostatok športovísk potenciálne využiteľných návštevníkmi obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- výstavba turistického chodníka na riekú Váh,- rekonštrukcia a rozšírenie termálneho kúpaliska,- možnosť rozvíjať agroturistiku,- možnosť rozvoja oddychovej turistiky v okolí,- možnosti rozvoja cykloturistických, jazdeckých a náučných chodníkov,- vytypovanie lokality na rozvoj rekreačných aktivít,- výstavba rekreačného zariadenia v majetku obce,- výstavba rekreačného príslušenstva pri rekreačnom zariadení,- spracovať multimediálne propagačné materiály obce v rôznych jazykových mutáciách,- zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni,- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,- rozvíjať rodinnú rekreáciu,- vypracovať projekt obnovy nevyužívaných objektov pre CR,	<ul style="list-style-type: none">- nízka tvorba disponibilných zdrojov ekonomických subjektov zamedzí rozvoju podnikateľských aktivít,- náročné získavanie úverových zdrojov,- neochota ľudí investovať a započítať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu,- zaostávanie obce v rozvoji CR sa nakoniec odrazí v úrovni kvality života jeho obyvateľov,- predstih „konkurenčných obcí“ v oblasti poznávacej turistiky, športovej a pobytovej turistiky

6. STRATEGICKÉ CIELE ROZVOJA

6.1 Priority, opatrenia, aktivity

Priorita 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Cieľ: Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu zachovať stabilné prvky výroby, všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.

Opatrenie 6.1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce

- 6.1.1.1. Vytvorenie ekonomických a technických podmienok pre výstavbu priemyselnej zóny v obci – príprava územia a realizácia infraštruktúry
- 6.1.1.2. Vymedziť prenajímateľné obecné priestory pre potrebné služby a remeselné dielne
- 6.1.1.3. Zariadenie svojrázneho typu Tvrdosovského dvora (vináreň, viecha, piváreň) reprezentujúce zhodnocovanie domácej poľnohospodárskej a potravinárskej produkcie

Priorita 2. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ: Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.

Opatrenie 6.2.1. Rozvoj dopravnej infraštruktúry

- 6.2.1.1. Výstavba obchvatového prístupu regionálnej skládky komunálneho odpadu
- 6.2.1.2. Úprava miestnych komunikácií a výstavba chodníkov
- 6.2.1.3. Výstavba prístupovej cesty do výrobného územia Palárikova cez katastrálne územie obce Tvrdosovce
- 6.2.1.4. Výstavba prístupovej cesty do rómskej osady – časť Jánošíkovo
- 6.2.1.5. Výstavba parkovacích plôch v centre obce
- 6.2.1.6. Výstavba záchytného parkoviska pre potreby termálneho kúpaliska
- 6.2.1.7. Vybudovanie spevneného chodníka okolo jazierka pri ul. J. Jesenského, umiestnenie lavičiek a parkového osvetlenia

Opatrenie 6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry

- 6.2.2.1. Rozšírenie intravilánu obce vzhľadom na potenciálnu výstavbu IBV, prípadne priemyselné zóny
- 6.2.2.2. Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia
- 6.2.2.3. Zriadenie verejného Internetu
- 6.2.2.4. Výstavba bezdrôtového rozhlasu
- 6.2.2.5. Iluminácia historických objektov v obci
- 6.2.2.6. Rekonštrukcia obecného úradu
- 6.2.2.7. Rozšírenie elektrickej siete so zahusťovacími trafostanicami v novej IBV
- 6.2.2.8. Rekonštrukcia námestia a výstavba parkovej zelene, rekonštrukcia parkových plôch
- 6.2.2.9. Vysadiť izolačnú zeleň okolo výrobných areálov, jestvujúcej skládky TKO
- 6.2.2.10. Pre časť obce Jánošíkovo rekonštruovať a dobudovať telekomunikačnú sieť podľa požiadavky a rozvoja tejto časti obce
- 6.2.2.11. Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice

Priorita 3. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Cieľ: Zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, eliminácia slabých stránok.

Opatrenie 6.3.1. Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

- 6.3.1.1. Vybudovanie separovaného zberného dvora a kompostoviska
- 6.3.1.2. Zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov
- 6.3.1.3. Zabezpečiť likvidáciu čiernych skládok v obci
- 6.3.1.4. Rekultivácia a zakrytie prvej kazety na skládke NNO
- 6.3.1.5. Výstavba druhej kazety na skládke NNO
- 6.3.1.6. Rekultivácia lokality starej skládky TKO

Opatrenie 6.3.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd

- 6.3.2.1. Výstavba dažďovej kanalizácie, obnoviť prirodzené vodozadržné funkcie tokov a inundačných území (obnoviť staré korytá)
- 6.3.2.2. Výstavba ochranných opatrení proti záplavám
- 6.3.2.3. Rekonštrukcia odvodňovacej sústavy jazier a jej plné sfunkčnenie

Priorita 4. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Cieľ: Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci, dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť.

Opatrenie 6.4.1. Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu

- 6.4.1.1. Vybudovať/zriadiť domov dôchodcov
- 6.4.1.2. Výstavba nájomných bytov v obci
- 6.4.1.3. Výstavba sociálnych nízkonákladových domov
- 6.4.1.4. Zriadenie Domu starostlivosti o dôchodcov a zdravotne odkázaných občanov – denný stacionár

Opatrenie 6.4.2. Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb

- 6.4.2.1. Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti
- 6.4.2.2. Podporiť služby pre marginalizované skupiny občanov a týrané ženy
- 6.4.2.3. Zlepšiť sociálne povedomie rómskeho etnika v obci
- 6.4.2.4. Rekonštrukcia zdravotníckeho strediska

Priorita 5. ŠKOLSTVO A ŠPORT

Cieľ: Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia školy. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.

Opatrenie 6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry

- 6.5.1.1. Modernizácia vnútorného vybavenia ZŠ a zriadenie jazykových laboratórií na oboch školách
- 6.5.1.2. Rekonštrukcia športového ihriska a vonkajšieho areálu základnej a materskej školy vybavením detských ihrísk a vytvorením dopravného ihriska pri škole,
- 6.5.1.3. Vybudovanie viacúčelového športového ihriska (hokejbal, plážový volejbal)
- 6.5.1.4. Realizácia vzdelávacích kurzov v rámci neformálneho vzdelávania zameraných na podporu rómskej komunity
- 6.5.1.5. Rozšíriť činnosť ZUŠ v obci, zabezpečiť priestory
- 6.5.1.6. Vybudovať telocvičňu v budove MŠ na Hlbokej ulici.

Opatrenie 6.5.2. Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu

- 6.5.2.1. Vybudovanie športového areálu a univerzálnej športovej haly v obci
- 6.5.2.2. Výstavba detských ihrísk
- 6.5.2.3. Vytváranie podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v obci, podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu, spolupracovať so subjektami v oblasti telesnej kultúry, podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov, talentovanej mládeže

Priorita 6. KULTÚRA

Cieľ: Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít. Zabezpečenie potrebnej infraštruktúry, priebežná a kreatívna propagácia podujatí.

Opatrenie 6.6.1. Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni

- 6.6.1.1. Rekonštrukcia tradičnej architektúry a zriadenie stálych expozícií z pôvodného štýlu života obyvateľov v obci – dom ľudového bývania
- 6.6.1.2. Vybudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, študentov, rodiny s deťmi, priemerných aj náročných klientov s využitím kultúrno–historického, folklórneho aj prírodného bohatstva
- 6.6.1.3. Rekonštrukcia amfiteátra v centre obce, výstavba strechy nad javiskom
- 6.6.1.4. Podpora rozvoja kultúrnych aktivít a tradícií
- 6.6.1.5. Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí – Dni Svätého Štefana, Hody, atď.
- 6.6.1.6. Digitalizácia knižnice a rozšírenie služieb knižnice o internetové služby
- 6.6.1.7. Vytvorenie priestorov pre rozvoj klubového života dôchodcov a klubového života mládeže

Opatrenie 6.6.2. Organizačné zabezpečenie

- 6.6.2.1. Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, propagácia kultúrnych aktivít

Priorita 7. CESTOVNÝ RUCH A PUBLIC RELATIONS

Cieľ: Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa stala významným strediskom cestovného ruchu.

Opatrenie 6.7.1. Účinná propagácia obce

- 6.7.1.1. Spracovať globálnu koncepciu propagácie obce
- 6.7.1.2. Spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi i zahraničnými CK, prepojiť obec so subjektami cestovného ruchu

Opatrenie 6.6.2. Organizačné zabezpečenie

- 6.7.2.1. Modernizácia a dostavba súčasného termálneho kúpaliska
- 6.7.2.2. Výstavba areálu a úprava okolia vodnej nádrže
- 6.7.2.3. Výstavba hospodárskej časti pri vodnej nádrži, obstaranie chovu koní
- 6.7.2.4. Priame napojenie na rieku Váh a na vodnú nádrž v Seliciach cyklotrasou, výstavba turistickej trasy

6.2 Harmonogram realizácie

Priorita 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Č.	Priorita		Predpoklad. rozpočet (v tis. Sk)			
	č.	Aktivita	2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016
Opatrenie 6.1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce						
6.1.1.1.	Vytvorenie ekonomických a technických podmienok pre výstavbu priemyselnej zóny v obci – príprava územia a realizácia infraštruktúry					
	1	Výkup súkromných pozemkov pre uskutočnenie investičnej výstavby		podľa potreby		
	2	Spracovanie technickej dokumentácie		350		
	3	Realizácia investičnej výstavby prípravy pozemkov – inžinierske siete		10 000		
	4	Výstavba výrobných a montážnych hál		10 000		
6.1.1.2.	Vymedziť prenajímateľné obecné priestory pre potrebné služby a remeselné dielne					
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie	300			
	2	Rekonštrukcia vybraných budov v obecnom vlastníctve a ich príprava na prenájom podnikateľským subjektom	10 000			
6.1.1.3.	Zariadenie svojrázneho typu Tvrdosovského dvora (vináreň, včieha, piváreň) reprezentujúce zhodnocovanie domácej poľnohospodárskej a potravinárskej produkcie					
	1	Vypracovanie podnikateľského plánu		40		
	2	Zriadenie dvora		4 500		
6.1.1.4.	Zakladanie malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce					
	1	Analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít obcou	20			
	2	Spracovanie podnikateľského zámeru obce	30			
	3	Príprava podmienok pre založenie podnikateľského subjektu	400			
	4	Založenie podnikateľského subjektu	20			
6.1.1.5.	Výstavba malého podniku na spracovanie biomasy na pozemku patriacej obci na východnej strane – bývalý majer JRD					
	1	Vypracovanie podnikateľského plánu		40		
	2	Zriadenie podniku		15 000		

Priorita 2. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Č.	Priorita		Predpokladaný rozpočet (v tis. Sk)			
	č.	Aktivita	2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016
Opatrenie 6.2.1. Rozvoj dopravnej infraštruktúry						
6.2.1.1.	Výstavba obchvatového prístupu regionálnej skládky komunálneho odpadu					
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie		150		
	2	Výstavba cestnej komunikácie		20 000		
6.2.1.2.	Úprava miestnych komunikácií a výstavba chodníkov					
	1	Analýza súčasného stavu miestnych komunikácií		20		
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie		980		
	3	Rekonštrukcia miestnych komunikácií		60 000		

6.2.1.3.	Výstavba prístupovej cesty do výrobného územia Palárikova cez katastrálne územie obce Tvrdosovce				
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie	podľa potreby		
	2	Výstavba cestnej komunikácie	podľa potreby		
6.2.1.4.	Výstavba prístupovej cesty do rómskej osady – časť Jánošíkovo				
	1	Výkup cesty od jeho súčasného vlastníka		podľa potreby	
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie		400	
	3	Výstavba cestnej komunikácie		25 000	
6.2.1.5.	Výstavba parkovacích plôch v centre obce				
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie	75		
	2	Výstavba parkoviska	3 500		
6.2.1.6.	Výstavba záchytného parkoviska pre potreby termálneho kúpaliska				
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie	50		
	2	Výstavba parkoviska	4 000		
6.2.1.7.	Vybudovanie podchodu pre prístup k nástupištiam na 130,672 km				
	1	Výkup cesty od jeho súčasného vlastníka		podľa potreby	
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie		400	
	3	Vybudovanie podchodu		20 000	
6.2.1.8.	Výstavba autobusovej stanice pri železničnej stanici				
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie		500	
	2	Výstavba autobusovej stanice		10 000	
6.2.1.9.	Modernizácia železničnej stanice a trate				
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie		100	
	2	Modernizácia železničnej stanice a trate		10 000	
6.2.1.10.	Vybudovanie spevneného chodníka okolo jazierka pri ul. J. Jesenského, umiestnenie lavičiek a parkového osvetlenia				
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie		180	
	2	Výstavba chodníka		2 000	
6.2.1.11.	Oprava a dobudovanie obojstranných chodníkov pozdĺž hlavnej cesty (štátna cesta I. triedy)				
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie		300	
	2	Oprava a dobudovanie obojstranných chodníkov		12 000	
6.2.1.12.	Výstavba automobilového nadchodu železnice v smere Jánošíkovo – TKO				
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie		150	
	2	Výstavba nadchodu		20 000	
Opatrenie 6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry					
6.2.2.1.	Rozšírenie intravilánu obce vzhľadom na potenciálnu výstavbu IBV, prípadne priemyselné zóny				
	1	Doplnenie územného plánu	100		
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie	90		
	3	Príprava pozemkov a inžinierskych sietí	1 000		
6.2.2.2.	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia				
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu	150		
	2	Rekonštrukcia a výstavba verejného osvetlenia v neosvetlenej časti obce a v priemyselnej časti obce	7 500		
6.2.2.3.	Zriadenie verejného Internetu				
	1	Inštalácia vysielačích a prijímacích antén	60		
6.2.2.4.	Výstavba bezdrôtového rozhlasu				
	1	Spracovanie technickej dokumentácie		20	
	2	Inštalácia bezdrôtového rozhlasu		1 500	
6.2.2.5.	Iluminácia historických objektov v obci				
	1	Spracovanie technickej dokumentácie		20	
	2	Inštalácia osvetľovacej techniky		200	

6.2.2.6.	Rekonštrukcia obecného úradu				
1	Spracovanie technickej dokumentácie	130			
2	Realizácia rekonštrukčných prác – zateplenie budovy, výmena okien, rekonštrukcia sobášnej siene	2 500			
6.2.2.7.	Rozšírenie elektrickej siete so zahusťovacími trafostanicami v novej IBV				
1	Realizácia výkopových prác	800			
2	Rozšírenie elektrickej siete	4 500			
6.2.2.8.	Rekonštrukcia námestia a výstavba parkovej zelene, rekonštrukcia parkových plôch				
1	Spracovanie technickej dokumentácie	300			
2	Rekonštrukcia námestia	5 000			
6.2.2.9.	Vysadiť izolačnú zeleň okolo výrobných areálov, jestvujúcej skládky TKO				
1	Vypracovanie technickej dokumentácie		40		
2	Výsadba zelene		450		
6.2.2.10.	Pre časť obce Jánošíkovo rekonštruovať a dobudovať telekomunikačnú sieť podľa požiadavky a rozvoja tejto časti obce				
1	Vypracovanie technickej dokumentácie	30			
2	Rekonštrukcia telekomunikačnej siete		650		
6.2.2.11.	Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice				
1	Rekonštrukcia budovy	5 000			

Priorita 3. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

č.	Priorita		Predpokladaný rozpočet (v tis. Sk)			
	č.	Aktivita	2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016
Opatrenie 6.3.1. Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom						
6.3.1.1.	Vybudovanie separovaného zberného dvora a kompostoviska					
1	Vysporiadanie majetkoprávných vzťahov, výkup pozemkov	podľa potreby				
2	Spracovanie technickej dokumentácie	350				
3	Realizácia výstavby	10 300				
6.3.1.2.	Zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov					
1	Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí.	90				
2	Zabezpečenie zberného kontajneru 2 x ročne	20/rok				
3	Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov	20/rok				
6.3.1.3.	Zabezpečiť likvidáciu čiernych skládok v obci					
1	Lokalizácia čiernych skládok, vypracovanie technickej dokumentácie	120				
2	Likvidácia skládok	2 000				
6.3.1.4.	Rekultivácia a zakrytie prvej kazety na skládke NNO					
1	Vypracovanie technickej dokumentácie	300				
2	Rekultivácia a zakrytie prvej kazety NNO	5 000				
6.3.1.5.	Výstavba druhej kazety na skládke NNO					
1	Vypracovanie technickej dokumentácie	300				
2	Výstavba druhej kazety NNO	15 000				
6.3.1.6.	Rekultivácia lokality starej skládky TKO					
1	Vypracovanie technickej dokumentácie	250				
2	Rekultivácia skládky	5 000				
Opatrenie 6.3.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd						
6.3.2.1.	Výstavba dažďovej kanalizácie, obnoviť prirodzené vodozadržné funkcie tokov a inundačných území (obnoviť staré korytá)					
1	Rekultivácia existujúcich koryt vodných			1 000		

		tokov v obci		
	2	Pravidelný monitoring		10/rok
6.3.2.2.	Výstavba ochranných opatrení proti záplavám			
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie		800
	2	Výstavba zábran, poldrov a hrádz		15 000
6.3.2.3.	Rekonštrukcia odvodňovacej sústavy jazier a jej plné sfunkčnenie			
	1	Vypracovanie technickej dokumentácie		300
	2	Rekonštrukcia odvodňovacej sústavy jazier		5 000

Priorita 4. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

č.	Priorita		Predpokladaný rozpočet (v tis. Sk)			
	č.	Aktivita	2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016
Opatrenie 6.4.1. Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu						
6.4.1.1.	Vybudovať/zriadiť domov dôchodcov					
	1	Vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti	50			
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie	750			
	3	Realizácia – výstavba/rekonštrukcia budovy pre zariadenie	25 000			
6.4.1.2.	Výstavba nájomných bytov v obci					
	1	Výber lokality, vysporiadanie majetkoprávnych vzťahov	podľa potreby			
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie	200			
	3	Výstavba nájomných bytov	30 000			
6.4.1.3.	Výstavba sociálnych nízkonákladových domov v rómskej osade					
	1	Výber lokality, vysporiadanie majetkoprávnych vzťahov		podľa potreby		
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie		100		
	3	Výstavba domov		15 000		
6.4.1.4.	Zriadenie Domu starostlivosti o dôchodcov a zdravotne odkázaných občanov – denný stacionár					
	1	Vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti	50			
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie	50			
	3	Realizácia – výstavba/rekonštrukcia budovy pre zariadenie	5 000			
Opatrenie 6.4.2. Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb						
6.4.2.1.	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti					
	1	Zabezpečiť v súčinnosti s okresným mestom a spádovou obcou pre oblasť poskytovania zdravotníckych služieb ich maximálnu dostupnosť	0			
6.4.2.2.	Podporiť služby pre marginalizované skupiny občanov a týrané ženy					
	1	Analýza dopytu po uvedených službách	30			
	2	Realizácia aktivít	300			
6.4.2.3.	Zlepšiť sociálne povedomie rómskeho etnika v obci					
	1	Pravidelná osвета v rôznych oblastiach života	20/rok			
	2	Pravidelný monitoring	10/rok			
6.4.2.4.	Rekonštrukcia zdravotníckeho strediska					
	1	Spracovanie technickej dokumentácie	250			
	2	Rekonštrukcia budovy	5 000			

Priorita 5. ŠKOLSTVO A ŠPORT

č.	Priorita		Predpokladaný rozpočet (v tis. Sk)			
	č.	Aktivita	2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016
Opatrenie 6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry						
6.5.1.1.	Modernizovať a komplexne zrekonštruovať budovu základnej školy a materskej školy					
	1	Rekonštrukcia budovy podľa pripravenej technickej dokumentácie	30 000			
6.5.1.2.	Modernizácia vnútorného vybavenia základnej školy					
	1	Nákup zariadení	2 500			
6.5.1.3.	Rekonštrukcia športového ihriska a vonkajšieho areálu základnej a materskej školy, rekonštrukcia telocvične ZŠ					
	1	Spracovanie technickej dokumentácie	250			
	2	Rekonštrukcia ihriska	3 000			
6.5.1.4.	Výstavba štrukturovaného kabelážneho systému v budove ZŠ					
	1	Spracovanie technickej dokumentácie	podľa potreby			
	2	Výstavba systému	1 500			
6.5.1.5.	Zriadenie 2 nových počítačových učební					
	1	Nákup výpočtovej techniky	600			
6.5.1.6.	Zriadenie miestnosti pre vzdelávanie dospelých					
	1	Obstaranie vnútorného vybavenia	100			
	2	Nákup výpočtovej techniky a odborných knižných publikácií	200			
6.5.1.7.	Realizácia vzdelávacích kurzov v rámci neformálneho vzdelávania zameraných na podporu rómskej komunity					
	1	Realizácia aktivít	50/rok			
Opatrenie 6.5.2. Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu						
6.5.2.1.	Vybudovanie športového areálu a univerzálnej športovej haly v obci					
	1	Výber lokality a spracovanie technickej dokumentácie		500		
	2	Výstavba zariadenia		20 000		
6.5.2.2.	Výstavba detských ihrísk					
	1	Výber lokality a spracovanie technickej dokumentácie	100			
	2	Výstavba ihrísk	1 500			
6.5.2.3.	Vytváranie podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v obci, podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu, spolupracovať so subjektami v oblasti telesnej kultúry, podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov, talentovanej mládeže					
	1	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia	1 000/rok			

Priorita 6. KULTÚRA

č.	Priorita		Predpokladaný rozpočet (v tis. Sk)			
	č.	Aktivita	2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016
Opatrenie 6.6.1. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni						
6.6.1.1.	Vybudovanie Kultúrneho domu					
	1	Výber lokality	podľa			

			potreby			
	2	Spracovanie technickej dokumentácie	500			
	3	Výstavba domu kultúry	20 000			
6.6.1.2.	Rekonštrukcia tradičnej architektúry a zriadenie stálych expozícií z pôvodného štýlu života obyvateľov v obci – dom ľudového bývania					
	1	Výber vhodných objektov	500			
	2	Vyriešenie vlastníckych vzťahov	podľa potreby			
	3	Rekonštrukcia a vybavenie expozície	550			
6.6.1.3.	Vybudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, študentov, rodiny s deťmi, priemerných aj náročných klientov s využitím kultúrno-historického, folklórneho aj prírodného bohatstva					
	1	Výber vhodných trás		podľa potreby		
	2	Spracovanie technickej dokumentácie		60		
	3	Realizácia výstavby		1 500		
6.6.1.4.	Rekonštrukcia amfiteátra v centre obce					
	1	Spracovanie technickej dokumentácie		40		
	2	Rekonštrukcia amfiteátra		1 500		
6.6.1.5.	Podpora rozvoja kultúrnych aktivít a tradícií prostredníctvom rómskej mládeže					
	1	Zabezpečenie aktivít		30/rok		
6.6.1.6.	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí – Dni Svätého Štefana, Hody, atď.					
	1	Zabezpečenie programu		500/rok		
Opatrenie 6.6.2. Organizačné zabezpečenie						
6.6.2.1.	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, propagácia kultúrnych aktivít					
	1	Organizačné náklady		20/rok		
	2	Vytvorenie propagačných produktov		20/rok		

Priorita 7. CESTOVNÝ RUCH A PUBLIC RELATIONS

č.	Priorita		Predpokladaný rozpočet (v tis. Sk)			
	č.	Aktivita	2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016
Opatrenie 6.7.1. Účinná propagácia obce						
6.7.1.1.	Spracovať globálnu koncepciu propagácie obce					
	1	Spracovanie koncepcie v multimedialnej forme, príprava propagačných materiálov	200		20/rok	
6.7.1.2.	Spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi i zahraničnými CK, prepojiť obec so subjektami cestovného ruchu					
	1	Spracovanie koncepcie regionálnej spolupráce	50		20/rok	
Opatrenie 6.7.2. Rekreačno-relaxačné zázemie obce						
6.7.2.1.	Modernizácia a dostavba súčasného termálneho kúpaliska					
	1	Vypracovanie podnikateľského plánu	80			
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie	100			
	3	Modernizácia a dostavba kúpaliska	250 000			
6.7.2.2.	Výstavba areálu a úprava okolia vodnej nádrže					
	1	Vypracovanie podnikateľského plánu a štúdie uskutočniteľnosti		100		
	2	Výber a príprava vhodnej lokality		podľa potreby		
	3	Vypracovanie technickej dokumentácie		500		
	4	Výstavba areálu		30 000		
	5	Výstavba príslušenstva - príjazdové cesty, parkovacie plochy, verejné priestranstvá		20 000		
6.7.2.3.	Výstavba hospodárskej časti pri vodnej nádrži, obstaranie chovu koní					
	1	Vypracovanie podnikateľského plánu a štúdie uskutočniteľnosti		100		
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie		500		

	3	Výstavba zariadenia		15 000	
6.7.2.4.	Priame napojenie na rieku Váh a na vodnú nádrž v Seliciach cyklotrasou, výstavba turistickej trasy				
	1	Vysporiadanie majetkových vzťahov		podľa potreby	
	2	Vypracovanie technickej dokumentácie		150	
	3	Výstavba cestnej komunikácie		8 000	

6.3 Akčné plány

6.3.1 Najdôležitejšie akčné plány na obdobie 2008 - 2009

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.1. Rozvoj dopravnej infraštruktúry
Aktivita	6.2.1.2. Úprava miestnych komunikácií a výstavba chodníkov
Úlohy	1. Analýza súčasného stavu miestnych komunikácií 2. Vypracovanie technickej dokumentácie 3. Stavebné povolenia 4. Finančné zabezpečenie 5. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 6. Realizácia rekonštrukcie
Predpokladané náklady	21 000 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, dodávateľ stavebných prác
Ukazovatele splnenia úlohy	- km novovybudovanej komunikácie - km novovybudovaných chodníkov

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry
Aktivita	6.2.2.11. Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice
Úlohy	1. Vypracovanie technickej dokumentácie 2. Stavebné povolenia 3. Finančné zabezpečenie 4. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 5. Rekonštrukcia budovy
Predpokladané náklady	2 500 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor rekonštrukcie
Ukazovatele splnenia úlohy	- zníženie koeficientu prestupu tepla - m ² zrekonštruovanej plochy

Priorita	SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO
Cieľ	Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci, dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť.
Opatrenie	6.4.1. Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu
Aktivita	6.4.1.1. Vybudovať/zriadiť domov dôchodcov
Úlohy	1. Vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti

	2. Vypracovanie technickej dokumentácie 3. Stavebné povolenia, vybavenie administratívy 4. Finančné zabezpečenie 5. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 6. Výstavba/rekonštrukcia budovy pre zariadenie 7. Výber dodávateľa služieb
Predpokladané náklady	10 800 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor stavby
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- kapacita zariadenie v osobách- počet stálych klientov- počet novovytvorených pracovných miest

Priorita	ŠKOLSTVO A ŠPORT
Cieľ	Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia školy.
Opatrenie	6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry
Aktivita	6.5.1.1. Modernizovať a komplexne zrekonštruovať budovu základnej školy a materskej školy
Úlohy	1. Určenie rozsahu potrebných rekonštrukčných prác 2. Vypracovanie a schválenie projektovej dokumentácie 3. Stavebné povolenie 4. Finančné zabezpečenie 5. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 6. Realizácia rekonštrukcie
Predpokladané náklady	30 000 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor rekonštrukcie
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- zrekonštruovaná budova ZŠ- zníženie koeficientu prestupu tepla

Priorita	KULTÚRA
Cieľ	Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít. Zabezpečenie potrebnej infraštruktúry, priebežná a kreatívna propagácia podujatí.
Opatrenie	6.6.1. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni
Aktivita	6.6.1.1. Vybudovanie kultúrneho domu
Úlohy	1. Výber lokality 2. Spracovanie technickej dokumentácie 3. Stavebné povolenie 4. Finančné zabezpečenie 5. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných a montážnych prác 6. Výstavba kultúrneho domu
Predpokladané náklady	20 500 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor stavby
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- celková kapacita zariadenia v osobách- počet uskutočnených kultúrnych akcií za rok- počet návštevníkov kultúrnych akcií

Priorita	CESTOVNÝ RUCH A PUBLIC RELATIONS
Cieľ	Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa stala významným strediskom cestovného ruchu.
Opatrenie	6.7.2. Rekreačno-relaxačné zázemie obce
Aktivita	6.7.2.1. Modernizácia a dostavba súčasného termálneho kúpaliska
Úlohy	1. Vypracovanie podnikateľského plánu 2. Stavebné povolenia 3. Finančné zabezpečenie 4. Verejné obstarávanie na dodávateľa prác 5. Modernizácia a dostavba kúpaliska 6. Monitoring
Predpokladané náklady	250 180 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, súkromné zdroje, úvery
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor stavby, podnikateľské subjekty
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- počet zriadených ubytovacích kapacít- zvýšenie kapacity kúpaliska v počte osôb- počet novovybudovaných bazénov- počet nových návštevníkov obce- tržby z predaja turistických služieb- počet vytvorených pracovných miest

6.3.2 Ďalšie akčné plány na obdobie 2008 - 2009

Priorita	HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ
Cieľ	Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce.
Opatrenie	6.1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce
Aktivita	6.1.1.2. Vymedziť prenajímateľné obecné priestory pre potrebné služby a remeselné dielne
Úlohy	1. Vypracovanie technickej dokumentácie 2. Stavebné povolenia 3. Finančné zabezpečenie 4. Rekonštrukcia vybraných budov v obecnom vlastníctve a ich príprava na prenájom podnikateľským subjektom
Predpokladané náklady	10 300 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, podnikateľské subjekty
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- m² zrekonštruovaných plôch pre remeselné dielne- počet novovytvorených pracovných miest- objem vyprodukovanej produkcie v Sk za rok

Priorita	HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ
Cieľ	V oblasti priemyslu zachovať stabilné prvky výroby, všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.
Opatrenie	6.1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce
Aktivita	6.1.1.4. Zakladanie malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce

Úlohy	1. Analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít obcou 2. Spracovanie podnikateľského zámeru obce 3. Príprava podmienok pre založenie podnikateľských subjektov 4. Založenie podnikateľských subjektov
Predpokladané náklady	470 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- počet nových založených podnikateľských subjektov- počet novovytvorených pracovných miest- ekonomická aktivita obce- miera nezamestnanosti v obci- objem vyprodukovaného HDP v dôsledku finančnej podpory MSP

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.1. Rozvoj dopravnej infraštruktúry
Aktivita	6.2.1.3. Výstavba prístupovej cesty do výrobného územia Palárikova cez katastrálne územie obce Tvrdosovce
Úlohy	1. Vypracovanie technickej dokumentácie 2. Stavebné povolenia 3. Finančné zabezpečenie 4. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 5. Výstavba cestnej komunikácie
Predpokladané náklady	Podľa potreby
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ, VÚC Nitra
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, obec Palárikovo
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- km novovybudovanej komunikácie- počet nových návštevníkov- hustota dopravy

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.1. Rozvoj dopravnej infraštruktúry
Aktivita	6.2.1.5. Výstavba parkovacích plôch v centre obce
Úlohy	1. Stanovenie rozsahu rekonštrukcie 2. Vypracovanie technickej dokumentácie 3. Stavebné povolenia 4. Finančné zabezpečenie 5. Verejné obstarávanie na dodávateľa prác 6. Výstavba parkoviska
Predpokladané náklady	1 575 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor stavby
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- počet nových parkovacích miest- celková plocha v m² vyčlenená na parkovanie- vyťaženosť odstavných plôch v %

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry
Aktivita	6.2.2.1. Rozšírenie intravilánu obce vzhľadom na potenciálnu výstavbu IBV, prípadne priemyselné zóny
Úlohy	1. Doplnenie územného plánu 2. Vybavenie administratívy 3. Vypracovanie technickej dokumentácie 4. Príprava pozemkov a inžinierskych sietí
Predpokladané náklady	1 190 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	- m ² upravených plôch pre IBV

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry
Aktivita	6.2.2.2. Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia
Úlohy	1. Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu 2. Finančné zabezpečenie 3. Verejné obstarávanie 4. Rekonštrukcia osvetlenia 5. Výstavba verejného osvetlenia v neosvetlenej časti obce a v priemyselnej časti obce
Predpokladané náklady	3 150 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	- osvetlenie obce v % - zníženie spotreby elektrickej energie v dôsledku rekonštrukcie verejného osvetlenia

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry
Aktivita	6.2.2.3. Zriadenie verejného Internetu
Úlohy	1. Výber dodávateľa IT služieb 2. Inštalácia vysielačích a prijímacích antén 3. Pripojenie domácností
Predpokladané náklady	60 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, súkromné zdroje
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, podnikateľské subjekty
Ukazovatele splnenia úlohy	- počet novopripojených domácností - počet pripojených podnikateľských subjektov

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry
Aktivita	6.2.2.6. Rekonštrukcia obecného úradu
Úlohy	1. Spracovanie technickej dokumentácie 2. Finančné zabezpečenie 3. Výber dodávateľa výkonu rekonštrukčných prác 4. Realizácia rekonštrukčných prác – zateplenie budovy, výmena okien, rekonštrukcia sobášnej siene
Predpokladané náklady	2 630 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- zníženie koeficientu prestupu tepla- m² zrekonštruovanej plochy

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry
Aktivita	6.2.2.7. Rozšírenie elektrickej siete so zahusťovacími trafostanicami v novej IBV
Úlohy	1. Spracovanie technickej dokumentácie 2. Realizácia výkopových prác 3. Rozšírenie elektrickej siete
Predpokladané náklady	5 300 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, SSE, a.s.
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- km novovybudovanej elektrickej siete- KW/h spotrebovanej el. energie- počet pripojených subjektov- počet nových transformátorových staníc- zvýšenie kapacity v %

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry
Aktivita	6.2.2.8. Rekonštrukcia námestia a výstavba parkovej zelene, rekonštrukcia parkových plôch
Úlohy	1. Spracovanie technickej dokumentácie 2. Stavebné povolenia 3. Finančné zabezpečenie 4. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 5. Rekonštrukcia námestia 6. Rekonštrukcia parkových plôch, výstavba parkovej zelene
Predpokladané náklady	5 300 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor rekonštrukcie
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- m² upravených verejných plôch- ks vysadených nových okrasných krovín a stromov- m² položenej zámkovej dlažby- ks osadených lavičiek

Priorita	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Cieľ	Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.
Opatrenie	6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry
Aktivita	6.2.2.10. Pre časť obce Jánošíkovo rekonštruovať a dobudovať telekomunikačnú sieť podľa požiadavky a rozvoja tejto časti obce
Úlohy	1. Vypracovanie technickej dokumentácie 2. Stavebné povolenia 3. Finančné zabezpečenie 4. Verejné obstarávanie na dodávateľa 5. Rekonštrukcia telekomunikačnej siete
Predpokladané náklady	280 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, T-com, a.s.
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	- km zrekonštruovanej telekomunikačnej siete - počet nových zákazníkov

Priorita	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Cieľ	Zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, eliminácia slabých stránok.
Opatrenie	6.3.1. Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
Aktivita	6.3.1.1. Vybudovanie separovaného zberného dvora a kompostoviska
Úlohy	Podľa zákona č. 24/2004 ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov obec je povinná zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a z parkov vrátane odpadu z cintorínov a z ďalšej zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení, ak sú súčasťou komunálneho odpadu. 1. Vymedzenie lokality v katastri obce 2. Vysporiadanie majetkových vzťahov, výkup pozemkov 3. Spracovanie technickej dokumentácie 4. Finančné zabezpečenie 5. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 6. Realizácia výstavby
Predpokladané náklady	5 650 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ, iné grantové schémy
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor stavby
Ukazovatele splnenia úlohy	- vybudovaný zberný dvor - objem vyseparovaného odpadu v tonách - Sk zo separovaného odpadu - Sk z prevádzky kompostárne

Priorita	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Cieľ	Zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, eliminácia slabých stránok.
Opatrenie	6.3.1. Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
Aktivita	6.3.1.2. Zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v celej obci
Úlohy	1. Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí 2. Zabezpečenie zberného kontajneru 2 x ročne 3. Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov 4. Ekonomicky motivovať obyvateľstvo 5. Zabezpečiť podmienky pre realizáciu separovaného zberu
Predpokladané náklady	50 000.-Sk/rok
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	- zníženie odpadov v tonách - objem vyseparovaného odpadu v tonách - Sk zo separovaného odpadu

Priorita	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Cieľ	Zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, eliminácia slabých stránok.
Opatrenie	6.3.1. Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
Aktivita	6.3.1.3. Zabezpečiť likvidáciu čiernych skládok v obci
Úlohy	1. Lokalizácia čiernych skládok 2. Likvidácia skládok
Predpokladané náklady	120 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ, MŽP SR
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	- m ² rekultivovanej plochy čiernych skládok

Priorita	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Cieľ	Zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, eliminácia slabých stránok.
Opatrenie	6.3.1. Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
Aktivita	6.3.1.5. Výstavba druhej kazety na skládke NNO
Úlohy	1. Vypracovanie technickej dokumentácie 2. Stavebné povolenia, vybavenie administratívy 3. Finančné zabezpečenie 4. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 5. Výstavba druhej kazety NNO 6. Spustenie do prevádzky
Predpokladané náklady	15 300 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, MŽP SR
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor stavby
Ukazovatele splnenia úlohy	- m ² vybudovanej plochy

Priorita	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Cieľ	Zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, eliminácia slabých stránok.
Opatrenie	6.3.1. Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
Aktivita	6.3.1.6. Zrekultivácia lokality starej skládky TKO
Úlohy	1. Vypracovanie technickej dokumentácie 2. Finančné zabezpečenie 3. Rekultivácia skládky
Predpokladané náklady	1 250 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor
Ukazovatele splnenia úlohy	- m ² rekultivovanej plochy

Priorita	SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO
Cieľ	Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci, dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť.
Opatrenie	6.4.1. Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu
Aktivita	6.4.1.2. Výstavba nájomných bytov v obci
Úlohy	1. Výber lokality, vysporiadanie majetkových vzťahov 2. Vypracovanie technickej dokumentácie 3. Stavebné povolenia 4. Finančné zabezpečenie 5. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných a montážnych prác 6. Finančné zabezpečenie 7. Výstavba nájomných bytov
Predpokladané náklady	30 200 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, úver
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor stavby
Ukazovatele splnenia úlohy	- a počet nájomných bytov - celková obytná plocha - počet ubytovaných osôb - počet ubytovaných rodín

Priorita	SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO
Cieľ	Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci, dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť.
Opatrenie	6.4.1. Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu
Aktivita	6.4.1.4. Zriadenie Domu starostlivosti o dôchodcov a zdravotne odkázaných občanov – denný stacionár
Úlohy	1. Vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti 2. Vypracovanie technickej dokumentácie 3. Stavebné povolenia, vybavenie administratívy 4. Finančné zabezpečenie 5. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 6. Výstavba/rekonštrukcia budovy pre zariadenie 7. Výber dodávateľa služieb
Predpokladané náklady	2 100 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ

Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- kapacita zariadenie v osobách- počet stálych klientov- počet novovytvorených pracovných miest

Priorita	SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO
Cieľ	Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci, dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť.
Opatrenie	6.4.2. Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb
Aktivita	6.4.2.1. Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti
Úlohy	1. Zabezpečiť v súčinnosti s okresným mestom a spádovou obcou pre oblasť poskytovania zdravotníckych služieb ich maximálnu dostupnosť
Predpokladané náklady	0.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, Ministerstvo zdravotníctva SR
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- zlepšenie dostupnosti v čase- zvýšenie počtu ošetrovaných pacientov

Priorita	SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO
Cieľ	Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci, dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť
Opatrenie	6.4.2. Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb
Aktivita	6.4.2.2. Podporiť služby pre marginalizované skupiny občanov a týrané ženy
Úlohy	1. Analýza dopytu po uvedených službách 2. Zabezpečenie personálnych kapacít 3. Zabezpečenie priestorov
Predpokladané náklady	80 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, MZ SR, grantové schémy
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- počet novoposkytovaných služieb- počet nových zákazníkov

Priorita	SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO
Cieľ	Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci, dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť.
Opatrenie	6.4.2. Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb
Aktivita	6.4.2.3. Zlepšiť sociálne povedomie rómskeho etnika v obci
Úlohy	1. Pravidelná osвета v rôznych oblastiach života 2. Pravidelný monitoring
Predpokladané náklady	30 000.-Sk/rok
Zdroje	Rozpočet obce, grantové schémy
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce

Ukazovatele splnenia úlohy	- počet informovaných rómov
-----------------------------------	-----------------------------

Priorita	SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO
Cieľ	Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci, dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť.
Opatrenie	6.4.2. Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb
Aktivita	6.4.2.4. Rekonštrukcia zdravotníckeho strediska
Úlohy	1. Spracovanie technickej dokumentácie 2. Stavebné povolenia 3. Finančné zabezpečenie 4. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 5. Rekonštrukcia budovy
Predpokladané náklady	2 750 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor rekonštrukcie
Ukazovatele splnenia úlohy	- počet novoposkytovaných služieb - počet novovytvorených pracovných miest - počet ošetrovaných pacientov

Priorita	ŠKOLSTVO A ŠPORT
Cieľ	Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia školy.
Opatrenie	6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry
Aktivita	6.5.1.2. Modernizácia vnútorného vybavenia základnej školy
Úlohy	1. Rozhodnutie o počte a typu potrebných vybavení pre ZŠ 2. Finančné zabezpečenie 3. Výber dodávateľa 4. Obstaranie materiálno-technickej základne
Predpokladané náklady	2 500 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, grantové schémy, súkromné zdroje
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	- zlepšenie materiálneho vybavenia

Priorita	ŠKOLSTVO A ŠPORT
Cieľ	Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia školy.
Opatrenie	6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry
Aktivita	6.5.1.3. Rekonštrukcia športového ihriska a vonkajšieho areálu základnej a materskej školy, rekonštrukcia telocvične ZŠ
Úlohy	1. Spracovanie technickej dokumentácie 2. Stavebné povolenie 3. Finančné zabezpečenie 4. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác 5. Rekonštrukcia ihrísk 6. Rekonštrukcia telocvične ZŠ
Predpokladané náklady	1 750 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ, MŠ SR
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor rekonštrukcie
Ukazovatele splnenia úlohy	- m ² vybudovaných a zrekonštruovaných ihrísk - zrekonštruovaná telocvičňa

	<ul style="list-style-type: none">- využitelnosť telocvične v dňoch/rok- počet detí v ZŠ a MŠ využívajúcich telocvičňu- celková plocha na cvičenie- počet organizovaných športových podujatí za rok
--	--

Priorita	ŠKOLSTVO A ŠPORT
Cieľ	Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia školy.
Opatrenie	6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry
Aktivita	6.5.1.4. Výstavba štrukturovaného kabelážneho systému v budove ZŠ
Úlohy	1. Spracovanie technickej dokumentácie 2. Finančné zabezpečenie 3. Výber dodávateľa 4. Výstavba systému
Predpokladané náklady	750 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, štátny rozpočet, ŠF EÚ
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor
Ukazovatele splnenia úlohy	- vybudovaná sieť kabelážneho systému

Priorita	ŠKOLSTVO A ŠPORT
Cieľ	Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia školy.
Opatrenie	6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry
Aktivita	6.5.1.5. Zriadenie 2 nových počítačových učební
Úlohy	1. Nákup výpočtovej techniky 2. Zabezpečenie potrebného vybavenia
Predpokladané náklady	200 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, súkromné zdroje
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	- využitelnosť zariadení v hodinách / rok - zlepšenie výchovno - vzdelávacích výsledkov v %

Priorita	ŠKOLSTVO A ŠPORT
Cieľ	Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia školy.
Opatrenie	6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry
Aktivita	6.5.1.6. Zriadenie miestnosti pre vzdelávanie dospelých
Úlohy	1. Obstaranie priestorov 2. Obstaranie vnútorného vybavenia 3. Nákup výpočtovej techniky a odborných knižných publikácií
Predpokladané náklady	150 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, MPSVR SR, súkr. zdroje
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	- počet vzdelávaných osôb za rok - počet realizovaných kurzov

Priorita	ŠKOLSTVO A ŠPORT
Cieľ	Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia školy.
Opatrenie	6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry
Aktivita	6.5.1.7. Realizácia vzdelávacích kurzov v rámci neformálneho vzdelávania zameraných na podporu rómskej komunity
Úlohy	1. Personálne a finančné zabezpečenie
Predpokladané náklady	50 000.-/rok
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, MPSVR SR
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- počet vzdelávaných osôb za rok- počet realizovaných kurzov

Priorita	ŠKOLSTVO A ŠPORT
Cieľ	Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.
Opatrenie	6.5.2. Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu
Aktivita	6.5.2.2. Výstavba detských ihrísk
Úlohy	<ol style="list-style-type: none">1. Výber lokalít2. Spracovanie technickej dokumentácie3. Finančné zabezpečenie4. Verejné obstarávanie na dodávateľa stavebných prác a na zariadenia ihrísk5. Výstavba ihrísk
Predpokladané náklady	800 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- m² vybudovaných ihrísk- počet nových ihrísk

Priorita	ŠKOLSTVO A ŠPORT
Cieľ	Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.
Opatrenie	6.5.2. Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu
Aktivita	6.5.2.3. Vytváranie podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v obci, podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu, spolupracovať so subjektami v oblasti telesnej kultúry, podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov, talentovanej mládeže
Úlohy	<ol style="list-style-type: none">1. Zabezpečenie personálnych kapacít2. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia3. Monitoring
Predpokladané náklady	1 000 000.-Sk/rok
Zdroje	Rozpočet obce, súkromné zdroje, iné grantové schémy
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, podnikateľské subjekty
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- Sk vyčlenených na šport

Priorita	KULTÚRA
Cieľ	Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít. Zabezpečenie potrebnej infraštruktúry, priebežná a kreatívna propagácia podujatí.
Opatrenie	6.6.1. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni
Aktivita	6.6.1.2. Rekonštrukcia tradičnej architektúry a zriadenie stálych expozícií z pôvodného štýlu života obyvateľov v obci – dom ľudového bývania
Úlohy	1. Výber vhodných objektov 2. Vyriešenie vlastníckych vzťahov 3. Vypracovanie technickej dokumentácie 4. Finančné zabezpečenie 5. Rekonštrukcia a vybavenie expozície
Predpokladané náklady	550 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy, súkr. zdroje
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, realizátor
Ukazovatele splnenia úlohy	- počet zriadených expozícií - počet návštevníkov expozície

Priorita	KULTÚRA
Cieľ	Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít. Zabezpečenie potrebnej infraštruktúry, priebežná a kreatívna propagácia podujatí.
Opatrenie	6.6.1. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni
Aktivita	6.6.1.5. Podpora rozvoja kultúrnych aktivít a tradícií prostredníctvom rómskej mládeže
Úlohy	1. Zabezpečenie personálnych kapacít 2. Koordinácia aktivity 3. Zabezpečenie vhodných priestorov v kultúrnom dome 4. Materiálne a finančné zabezpečenie 5. Monitoring
Predpokladané náklady	30 000.-/rok
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, Ministerstvo kultúry SR, iné grantové schémy
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, podnikateľské subjekty
Ukazovatele splnenia úlohy	- počet podujatí - počet zapojených rómov

Priorita	KULTÚRA
Cieľ	Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít. Zabezpečenie potrebnej infraštruktúry, priebežná a kreatívna propagácia podujatí.
Opatrenie	6.6.1. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni
Aktivita	6.6.1.6. Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí – Dni Svätého Štefana, Hody, atď.
Úlohy	1. Personálne zabezpečenie

	2. Koordinácia aktivít 3. Zabezpečenie programu 4. Spracovanie propagačných materiálov
Predpokladané náklady	500 000.-Sk/rok
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, Ministerstvo kultúry SR, iné grantové schémy, súkromné zdroje, VÚC
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, podnikateľské subjekty
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- počet podujatí- počet návštevníkov podujatí

Priorita	KULTÚRA
Cieľ	Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít. Zabezpečenie potrebnej infraštruktúry, priebežná a kreatívna propagácia podujatí.
Opatrenie	6.6.2. Organizačné zabezpečenie
Aktivita	6.6.2.1. Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, propagácia kultúrnych aktivít
Úlohy	1. Personálne a finančné zabezpečenie 2. Koordinácia aktivít 3. Spracovanie propagačných produktov
Predpokladané náklady	40 000.-Sk/rok
Zdroje	Rozpočet obce
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- počet vytlačených a distribuovaných propagačných produktov- zvýšenie návštevnosti kultúrnych podujatí

Priorita	CESTOVNÝ RUCH A PUBLIC RELATIONS
Cieľ	Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa stala významným strediskom cestovného ruchu
Opatrenie	6.7.1. Účinná propagácia obce
Aktivita	6.7.1.1. Spracovať globálnu koncepciu propagácie obce
Úlohy	1. Personálne a finančné zabezpečenie 2. Spracovanie koncepcie 3. Spracovanie propagačných produktov a publikácií
Predpokladané náklady	200 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, ŠF EÚ, Ministerstvo kultúry SR, iné grantové schémy, súkromné zdroje
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, podnikateľské subjekty
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- počet vytlačených a distribuovaných publikácií a propagačných produktov- vybudovanie kooperačných sietí- zvýšenie návštevnosti obce

Priorita	CESTOVNÝ RUCH A PUBLIC RELATIONS
Cieľ	Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa stala významným strediskom cestovného ruchu.
Opatrenie	6.7.1. Účinná propagácia obce
Aktivita	6.7.1.2. Spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi i zahraničnými CK, prepojiť obec so subjektami CR
Úlohy	1. Personálne a finančné zabezpečenie 2. Spracovanie koncepcie regionálnej spolupráce

Predpokladané náklady	50 000.-Sk
Zdroje	Rozpočet obce, súkromné zdroje
Termín realizácie	2008-2009
Zodpovednosť	Obec Tvrdosovce, podnikateľské subjekty
Ukazovatele splnenia úlohy	<ul style="list-style-type: none">- počet oslovených subjektov- vypracované koncepcie

7. FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

7.1 Odhad objemu potrebných finančných prostriedkov

Priorita 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Priorita		Finančné zdroje (v tis. Sk)					
č.	Aktivita	Obec- ný roz- počet	Štátny rozpo- čet	VÚC	Zdroje EÚ, ŠF, iné	Súkrom- né zdroje	Spolu
Opatrenie 6.1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce							
1.	Aktivita 6.1.1.1.	1 350	2 000		17 000		20 350
2.	Aktivita 6.1.1.2.	800	1 000		8 500		10 300
3.	Aktivita 6.1.1.3.	2 270				2 270	4 540
4.	Aktivita 6.1.1.4.	470					470
5.	Aktivita 6.1.1.5.	790	1 500		12 750		15 040
Opatrenie 6.1.1. spolu		5 680	4 500		38 250	2 270	50 700
Spolu		5 680	4 500		38 250	2 270	50 700

Priorita 2. TECHNICKÁ INFRASTRUKTÚRA

Priorita		Finančné zdroje (v tis. Sk)					
č.	Aktivita	Obec- ný roz- počet	Štátny rozpo- čet	VÚC	Zdroje EÚ, ŠF, iné	Súkrom- né zdroje	Spolu
Opatrenie 6.2.1. Rozvoj dopravnej infraštruktúry							
1.	Aktivita 6.2.1.1.	1 150	2 000		17 000		20 150
2.	Aktivita 6.2.1.2.	4 000	6 000		51 000		61 000
3.	Aktivita 6.2.1.3.	-					-
4.	Aktivita 6.2.1.4.	1 650	2 500		21 250		25 400
5.	Aktivita 6.2.1.5.	250	350		2 975		3 575
6.	Aktivita 6.2.1.6.	250	400		3 400		4 050
7.	Aktivita 6.2.1.7.	1 400	2 000		17 000		20 400
8.	Aktivita 6.2.1.8.	1 000	1 000		8 500		10 500
9.	Aktivita 6.2.1.9.	600	1 000		8 500		10 100
10.	Aktivita 6.2.1.10.	280	200		1 700		2 180
11.	Aktivita 6.2.1.11.	900	1 200		10 200		12 300
12.	Aktivita 6.2.1.12.	1 150	2 000		17 000		20 150
Opatrenie 6.2.1. spolu		12 630	18 650		158 525		189 805
Opatrenie 6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry							
13.	Aktivita 6.2.2.1.	1 190					1 190
14.	Aktivita 6.2.2.2.	525	750		6 375		7 650
15.	Aktivita 6.2.2.3.	30				30	60
16.	Aktivita 6.2.2.4.	95	150		1 275		1 520
17.	Aktivita 6.2.2.5.	120				100	220
18.	Aktivita 6.2.2.6.	630	1 500		500		2 630
19.	Aktivita 6.2.2.7.	5 300					5 300
20.	Aktivita 6.2.2.8.	550	500		4 250		5 300
21.	Aktivita 6.2.2.9.	490					490
22.	Aktivita 6.2.2.10.	280				400	680
23.	Aktivita 6.2.2.11.	250	500			4 250	5 000
Opatrenie 6.2.2. spolu		9 460	3 400		12 400	4 780	30 040
Spolu		22 090	22 050		170 925	4 780	219 845

Priorita 3. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Priorita		Finančné zdroje (v tis. Sk)					
č.	Aktivita	Obec- ný roz- počet	Štátny rozpo- čet	VÚC	Zdroje EÚ, ŠF, iné	Súkrom- né zdroje	Spolu
Opatrenie 6.3.1. Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom							
1.	Aktivita 6.3.1.1.	865	1 030		8 755		10 650
2.	Aktivita 6.3.1.2.	380			70		450
3.	Aktivita 6.3.1.3.	220	200		1 700		2 120
4.	Aktivita 6.3.1.4.	550	500		4 250		5 300
5.	Aktivita 6.3.1.5.	1 050	1 500		12 750		15 300
6.	Aktivita 6.3.1.6.	500	500		4 250		5 250
Opatrenie 6.3.1. spolu		3 565	3 730		31 775		39 070
Opatrenie 6.3.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd							
7.	Aktivita 6.3.2.1.	570			500		1 070
8.	Aktivita 6.3.2.2.	1 550	1 500		12 750		15 800
9.	Aktivita 6.3.2.3.	2 300			2 000	1 000	5 300
Opatrenie 6.3.2. spolu		4 420	1 500		15 250	1 000	22 170
Spolu		7 985	5 230		47 025	1 000	61 240

Priorita 4. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Priorita		Finančné zdroje (v tis. Sk)					
č.	Aktivita	Obec- ný roz- počet	Štátny rozpo- čet	VÚC	Zdroje EÚ, ŠF, iné	Súkrom- né zdroje	Spolu
Opatrenie 6.4.1. Doplniť chýbajúcu infraštruktúru soc. zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu							
1.	Aktivita 6.4.1.1.	2 050	2 500		21 250		25 800
2.	Aktivita 6.4.1.2.	200	6 000		24 000		30 200
3.	Aktivita 6.4.1.3.		15 100				15 100
4.	Aktivita 6.4.1.4.	350	500		4 250		5 100
Opatrenie 6.4.1. spolu		2 600	24 100		49 500		76 200
Opatrenie 6.4.2. Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb							
5.	Aktivita 6.4.2.1.	0					0
6.	Aktivita 6.4.2.2.	100			230		330
7.	Aktivita 6.4.2.3.	100			170		270
8.	Aktivita 6.4.2.4.	500	500		4 250		5 250
Opatrenie 6.4.2. spolu		700	500		4 650		5 850
Spolu		3 300	24 600		54 150		82 050

Priorita 5. ŠKOLSTVO A ŠPORT

Priorita		Finančné zdroje (v tis. Sk)					
č.	Aktivita	Obec- ný roz- počet	Štátny rozpo- čet	VÚC	Zdroje EÚ, ŠF, iné	Súkrom- né zdroje	Spolu
Opatrenie 6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry							
1.	Aktivita 6.5.1.1.	1 500	3 000		25 500		30 000
2.	Aktivita 6.5.1.2.	1 000			1 250	250	2 500
3.	Aktivita 6.5.1.3.	400	300		2 550		3 250
4.	Aktivita 6.5.1.4.	500			500	500	1 500
5.	Aktivita 6.5.1.5.	50			350	200	600
6.	Aktivita 6.5.1.6.	50			200	50	300
7.	Aktivita 6.5.1.7.	50			400		450
Opatrenie 6.5.1. spolu		3 550	3 300		30 750	1 000	38 600

Opatrenie 6.5.2. Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu							
8.	Aktivita 6.5.2.1.	1 500	2 000		17 000		20 500
9.	Aktivita 6.5.2.2.	200			1 200	200	1 600
10.	Aktivita 6.5.2.3.	5 000			2 000	2 000	9 000
Opatrenie 6.5.2. spolu		6 700	2 000		20 200	2 200	31 100
Spolu		10 250	5 300		50 950	3 200	69 700

Priorita 6. KULTÚRA

Priorita		Finančné zdroje (v tis. Sk)					
č.	Aktivita	Obec- ný roz- počet	Štátny rozpo- čet	VÚC	Zdroje EÚ, ŠF, iné	Súkrom- né zdroje	Spolu
Opatrenie 6.6.1. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni							
1.	Aktivita 6.6.1.1.	5 500			15 000		20 500
2.	Aktivita 6.6.1.2.	550			250	250	1 050
3.	Aktivita 6.6.1.3.	560			1 000		1 560
4.	Aktivita 6.6.1.4.	115	150		1 275		1 540
5.	Aktivita 6.6.1.5.	50	110		110		270
6.	Aktivita 6.6.1.6.	500	1 500	500	1 500	500	4 500
Opatrenie 6.6.1. spolu		7 275	1 760	500	19 135	750	29 420
Opatrenie 6.6.2. Organizačné zabezpečenie							
7.	Aktivita 6.6.2.1.	200				160	360
Opatrenie 6.6.2. spolu		200				160	360
Spolu		7 475	1 760	500	19 135	910	29 780

Priorita 7. CESTOVNÝ RUCH A PUBLIC RELATIONS

Priorita		Finančné zdroje (v tis. Sk)					
č.	Aktivita	Obec- ný roz- počet	Štátny rozpo- čet	VÚC	Zdroje EÚ, ŠF, iné	Súkrom- né zdroje	Spolu
Opatrenie 6.7.1. Účinná propagácia obce							
1.	Aktivita 6.7.1.1.	50	50		100	100	300
2.	Aktivita 6.7.1.2.	90				100	190
Opatrenie 6.7.1. spolu		140	50		100	200	490
Opatrenie 6.7.2. Rekreačno-relaxačné zázemie obce							
3.	Aktivita 6.7.2.1.	180				250 000	250 180
4.	Aktivita 6.7.2.2.	1 600	2 000		17 000	30 000	50 600
5.	Aktivita 6.7.2.3.	600				15 000	15 600
6.	Aktivita 6.7.2.4.	550	800		6 800		8 150
Opatrenie 6.7.2. spolu		2 930	2 800		23 800	295 000	324 530
Spolu		3 070	2 850		23 900	295 200	325 020

7.2 Predpoklad finančných prostriedkov programovacích období**Priorita 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ**

Priorita		2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016	Spolu (v tis. Sk)
č.	Aktivita					
Opatrenie 6.1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce						
1.	Aktivita 6.1.1.1.		10 350	10 000		20 350
2.	Aktivita 6.1.1.2.	10 300				10 300
3.	Aktivita 6.1.1.3.		4 540			4 540
4.	Aktivita 6.1.1.4.	470				470
5.	Aktivita 6.1.1.5.		15 040			15 040
Opatrenie 6.1.1. spolu		10 770	29 930	10 000		50 700
Spolu		10 770	29 930	10 000		50 700

Priorita 2. TECHNICKÁ INFRASTRUKTÚRA

Priorita		2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016	Spolu (v tis. Sk)
č.	Aktivita					
Opatrenie 6.2.1. Rozvoj dopravnej infraštruktúry						
1.	Aktivita 6.2.1.1.		20 150			20 150
2.	Aktivita 6.2.1.2.	21 000	20 000	20 000		61 000
3.	Aktivita 6.2.1.3.	-	-			-
4.	Aktivita 6.2.1.4.		5 400	20 000		25 400
5.	Aktivita 6.2.1.5.	1 575	2 000			3 575
6.	Aktivita 6.2.1.6.		4 050			4 050
7.	Aktivita 6.2.1.7.		400	10 000	10 000	20 400
8.	Aktivita 6.2.1.8.		500	5 000	5 000	10 500
9.	Aktivita 6.2.1.9.		3 100	7 000		10 100
10.	Aktivita 6.2.1.10.		680	700	800	2 180
11.	Aktivita 6.2.1.11.		6 300	6 000		12 300
12.	Aktivita 6.2.1.12.		150	10 000	10 000	20 150
Opatrenie 6.2.1. spolu		22 575	62 730	78 700	25 800	189 805
Opatrenie 6.2.2. Rozvoj občianskej infraštruktúry						
13.	Aktivita 6.2.2.1.	1 190				1 190
14.	Aktivita 6.2.2.2.	3 150	4 500			7 650
15.	Aktivita 6.2.2.3.	60				60
16.	Aktivita 6.2.2.4.		520	500	500	1 520
17.	Aktivita 6.2.2.5.		120	100		220
18.	Aktivita 6.2.2.6.	2 630				2 630
19.	Aktivita 6.2.2.7.	5 300				5 300
20.	Aktivita 6.2.2.8.	5 300				5 300
21.	Aktivita 6.2.2.9.		490			490
22.	Aktivita 6.2.2.10.	280	400			680
23.	Aktivita 6.2.2.11.	2 500	2 500			5 000
Opatrenie 6.2.2. spolu		20 410	8 530	600	500	30 040
Spolu		42 985	71 260	79 300	26 300	219 845

Priorita 3. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Priorita		2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016	Spolu (v tis. Sk)
č.	Aktivita					
Opatrenie 6.3.1. Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom						
1.	Aktivita 6.3.1.1.	5 650	5 000			10 650
2.	Aktivita 6.3.1.2.	100	100	100	150	450
3.	Aktivita 6.3.1.3.	120	500	500	1 000	2 120

4.	Aktivita 6.3.1.4.		5 300			5 300
5.	Aktivita 6.3.1.5.	15 300				15 300
6.	Aktivita 6.3.1.6.	1250	2 000	2 000		5 250
Opatrenie 6.3.1. spolu		22 420	12 900	2 600	1 150	39 070
Opatrenie 6.3.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd						
7.	Aktivita 6.3.2.1.		420	320	330	1 070
8.	Aktivita 6.3.2.2.		5 800	5 000	5 000	15 800
9.	Aktivita 6.3.2.3.		1 300	2 000	2 000	5 300
Opatrenie 6.3.2. spolu			7 520	7 320	7 330	22 170
Spolu		22 420	20 420	9 920	8 480	61 240

Priorita 4. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Priorita		2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016	Spolu (v tis. Sk)
č.	Aktivita					
Opatrenie 6.4.1. Doplniť chýbajúcu infraštruktúru soc. zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu						
1.	Aktivita 6.4.1.1.	10 800	15 000			25 800
2.	Aktivita 6.4.1.2.	30 200				30 200
3.	Aktivita 6.4.1.3.		15 100			15 100
4.	Aktivita 6.4.1.4.	2 100	3 000			5 100
Opatrenie 6.4.1. spolu		43 100	33 100			76 200
Opatrenie 6.4.2. Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb						
5.	Aktivita 6.4.2.1.	0	0	0	0	0
6.	Aktivita 6.4.2.2.	80	80	80	90	330
7.	Aktivita 6.4.2.3.	60	60	60	90	270
8.	Aktivita 6.4.2.4.	2 750	2 500			5 250
Opatrenie 6.4.2. spolu		2 890	2 640	140	180	5 850
Spolu		45 990	35 740	140	180	82 050

Priorita 5. ŠKOLSTVO A ŠPORT

Priorita		2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016	Spolu (v tis. Sk)
č.	Aktivita					
Opatrenie 6.5.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry						
1.	Aktivita 6.5.1.1.	30 000				30 000
2.	Aktivita 6.5.1.2.	2 500				2 500
3.	Aktivita 6.5.1.3.	1 750	1 500			3 250
4.	Aktivita 6.5.1.4.	750	750			1 500
5.	Aktivita 6.5.1.5.	200	200	200		600
6.	Aktivita 6.5.1.6.	150	150			300
7.	Aktivita 6.5.1.7.	100	100	100	150	450
Opatrenie 6.5.1. spolu		35 450	2 700	300	150	38 600
Opatrenie 6.5.2. Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu						
8.	Aktivita 6.5.2.1.		20 500			20 500
9.	Aktivita 6.5.2.2.	800	800			1 600
10.	Aktivita 6.5.2.3.	2 000	2 000	2 000	3 000	9 000
Opatrenie 6.5.2. spolu		2 800	23 300	2 000	3 000	31 100
Spolu		38 250	26 000	2 300	3 150	69 700

Priorita 6. KULTÚRA

Priorita		2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016	Spolu (v tis. Sk)
č.	Aktivita					
Opatrenie 6.6.1. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni						
1.	Aktivita 6.6.1.1.	20 500				20 500
2.	Aktivita 6.6.1.2.	500	550			1 050
3.	Aktivita 6.6.1.3.		560	500	500	1 560
4.	Aktivita 6.6.1.4.		1 540			1 540
5.	Aktivita 6.6.1.5.	60	60	60	90	270
6.	Aktivita 6.6.1.6.	1 000	1 000	1 000	1 500	4 500
Opatrenie 6.6.1. spolu		22 060	3 710	1 560	2 090	29 420
Opatrenie 6.6.2. Organizačné zabezpečenie						
7.	Aktivita 6.6.2.1.	80	80	80	120	360
Opatrenie 6.6.2. spolu		80	80	80	120	360
Spolu		22 140	3 790	1 640	2 210	29 780

Priorita 7. CESTOVNÝ RUCH A PUBLIC RELATIONS

Priorita		2008-2009	2010-2011	2012-2013	2014-2016	Spolu (v tis. Sk)
č.	Aktivita					
Opatrenie 6.7.1. Účinná propagácia obce						
1.	Aktivita 6.7.1.1.	100	100	40	60	300
2.	Aktivita 6.7.1.2.	50	40	40	60	190
Opatrenie 6.7.1. spolu		150	140	80	120	490
Opatrenie 6.7.2. Rekreačno-relaxačné zázemie obce						
3.	Aktivita 6.7.2.1.	250 180				250 180
4.	Aktivita 6.7.2.2.		25 600	25 000		50 600
5.	Aktivita 6.7.2.3.		7 600	8 000		15 600
6.	Aktivita 6.7.2.4.		150	3 000	5 000	8 150
Opatrenie 6.7.2. spolu		250 180	33 350	36 000	5 000	324 530
Spolu		250 330	33 490	36 080	5 120	325 020

8. ZABEZPEČENIE PHSR

Po schválení PHSR nastáva vlastná realizácia PHSR, jeho opatrení a úloh. Uskutočnenie aktivít uvedených v PHSR predpokladá určité finančné a administratívne zabezpečenie.

8.1 Finančné zabezpečenie PHSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

8.2 Administratívne zabezpečenie PHSR

Nevyhnutnou podmienkou plnenia programu je administratívne zabezpečenie jeho realizácie. Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy.

Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

1. Výbor pre PHSR

Poradný orgán zložený zo starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHSR.

2. Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať projekty, koordinovať projekty, monitorovať realizáciu projektov, vypracovávať dopadové analýzy projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním projektových prostriedkov, zbierať podklady o projektoch v rámci PHSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

3. Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce, zaznamenávať dôležité trendy

v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce.

4. Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

9. MONITOROVANIE PHSR

Monitorovanie PHSR budú uskutočňovať:

- Výbor pre PHSR,
- Komisia strategického rozvoja,
- Koordinátor pre stratégiu,
- Obecné zastupiteľstvo

9.1 Spôsob monitorovania PHSR

Monitorovanie plnenia PHSR bude vykonávať Komisia strategického rozvoja. Koordinátorovi pre stratégiu pracovníci Útvaru budú pravidelne predkladať správy o postupe realizácie a príprave projektov, o vlastnej činnosti a o iných aktivitách súvisiace s plnením PHSR. Koordinátor pre stratégiu bude predkladať na zasadnutia Výboru Správy o realizácii PHSR, pre posúdenie súladu aktivít s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Výbor vydá k realizácii stanovisko, ktoré sa predloží poslancom na Obecné zastupiteľstvo pri schvaľovaní ročných rozpočtov.

Počas roka sa môže každý poslanec obecného zastupiteľstva oboznámiť s priebehom plnenia PHSR na Útvare strategického rozvoja alebo u Koordinátora pre stratégiu.

9.2 Vyhodnocovanie a spôsob modifikovania PHSR

Hlavným hodnotiacim dokumentom PHSR bude *Správa o realizácii PHSR*, ktorú vypracuje Útvar strategického rozvoja.

Spôsob modifikovania PHSR

Predkladať návrhy na modifikovanie PHSR bude v právomoci Výboru pre PHSR. Koordinátor pre stratégiu môže tiež predkladať Výboru návrhy na doplnenie PHSR. Občania a inštitúcie môžu tiež v písomnej forme predložiť Útvaru návrh na modifikovanie PHSR.

Na zasadnutia Výboru v termíne schvaľovania obecného rozpočtu predloží Koordinátor *Dopadovú analýzu plnenia PHSR*.

Doplnenie PHSR sa uskutoční formou vypracovania *Návrhu na doplnenie PHSR*, ktorý bude obsahovať konkrétne nové špecifické ciele, opatrenia, aktivity a úlohy. Návrh sa predloží na schválenie obecnému zastupiteľstvu. Ak doplnenie PHSR bude spojené s možnosťou získať finančné prostriedky, alebo bude vyvolané inou nevyhnutnou potrebou, môže sa kvôli tomu tiež iniciovať mimoriadne zasadnutie Výboru alebo obecného zastupiteľstva.

10. ZÁVER

PHSR obce Tvrdosovce je strednodobý strategický dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce.

PHSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude pravidelne polročne vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Predmetný PHSR obce Tvrdosovce bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa:

.....

11. POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013.
2. Národný rozvojový plán.
3. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja.
4. Zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
5. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
6. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
7. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
8. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
9. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
10. VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
11. JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodních věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
12. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
13. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
14. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004.
15. Interné materiály obce Tvrdosovce.
16. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Falťan, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
17. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
18. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník IV. Bratislava. 1961.
19. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník XI.. Bratislava. 1972.
20. http://www.sazp.sk/slovak/struktura/copk/chodniky/chkosk3/kapitoly/kap_5.html
21. http://www.mineraly.sk/files/lok/16_safarka.htm
22. http://enviroportal.sk/pdf/spravy_zp/kke02s.pdf
23. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
24. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIÉFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH.
25. <http://tvrdosovce.isomi.sk/index.asp>
26. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/cernozem.htm>
27. <http://www.mineral.cz/mineral/prispevky/2000/sk/slovensko1.htm>
28. <http://www.fns.uniba.sk/zp/21/prac/poda/3.htm>
29. http://joe.fns.uniba.sk/prace/pista/Databaza_H.htm
30. http://www.build.gov.sk/_old/Sekcie/SRP/Doc/odstav_JE.htm
31. ÚP Tvrdosovce